ARCHIVU
pentru filologia si istoria.

Nr. XXVII. 10. Augustu. 1869.

(XLI.)

Comisiunea fiilologiea dein 1860.

III.

Intre actele Comisiunei acesteia se aflau forà indoiela mai multe documente de mare importantia, cari meritau a fí publicate, inse cari noue ne lipsescu si de acea nu ne aflàmu, cumu amu fí doritu, in pusetiune de ale publicá aici, cumu erau, de esemplu, scrisorile mai multoru Ordinariate episcopesi, cari fusese invitate asi comunecá cu Comisiunea parerile si idee-le loru.

In defectulu acestor'a, panà candu dor' amu poté vení la acisitiunea loru, fia-ne de o-camu data permisu, a adauge la cele de panà aci, insusi Protocolulu sumariu alu siedentieloru acelei Comisiuni, dupa cumu si noi insine-lu avemu in origine, si mai antaniu se publicase in Actele Asociatiunei romane trne, vol. II. pag. 178—196.

L' adaugemu inse si pentru marea lui insemnatate, cá actulu principale alu acelei Comisiuni, de si e forte pre scurtu, si primulu documentu publicu alu unei conferentie literarie in Tni'a, precumu si pentru nesulu cu cele premisa in numerii precedenti. Elu e mai intregu dein pen'a Secretariului primu alu Comisiunei, afora de una mica particea, dictata de editoriulu acestei foltie.

PROTOCOLU

dein 2. Oct. 1860, luatu asupr'a pertractarei Comisiunei conchiamate spre stabilirea unei ortografie cu litere latine, in urm'a Emisului Inaltului Ministeriu de Cultu si Instructiune dein 20. Apr. 1860 Nr. 2559/174.

De facia fiendu. Cá Comisariu guberniale Dn. c. r. Consiliariu scolastecu Dr. Paulu Vasiciu. Cá membri de Comisiune: T. Cipariu Canonicu. J. Popasu protopopu. G. Baritiu literatu. G. Munteanu Directoriu gimnasiale. J. Puscariu c. r. Pretoriu. A. Muresianu c. r. Translatoriu guberniale. J. Codru c. r. Adjuntu de Pretura.

Siedenti'a I.

Adunanduse membrii Comisiunei pre la 10 ore, in sal'a destinata pentru tienerea siedentieloru, Dn. c. r. Comisariu de instruct. publ. P. Vasiciu, se adresà catrà D-ni'a loru cu una cuventare scurta, corespundietoria impregiurariloru, in care descoperì Comisiunei: Cumu cà, dupa ce In. c. r. Guberniu, atâtu dein puntulu de vedere alu tiparirei cartiloru scolastice romane cu litere latine, câtu si dein alu intruducerei limbei romanesci in dicasteria, vrè cá se ise comunece de catrà literatii natiunei romane unu metodu de ortografía, câtu se pote mai inlesniciosu si mai corespundietoriu geniului limbei; apoi poftesce pre Comisiune, cá aceeasi se caute cu acesta ocasiune a impacá, pre câtu s'ar poté, ori ce opiniuni desbinatorie in modulu scrierei, seau adeca se lucre in tota potentios'a unanimitate, se adevereze in faci'a In. c. r. Guberniu si a' natiunei, si in a-antea toturoru celoru alalte popora colocuitoria, cumu cà limb'a romana si modulu ei de scriere, seau adeca ortografi'a cu litere latine, a si ajunsu la acelu gradu de perfectiune si maturitate, pentru cá se pota merge a laturea cu cele alalte limbe; cà si mai departe remane totu in grigea acestei Comisiuni, cá se resfire si se resufle, ori ce opiniuni sinistre voru mai fi esistendu in respectulu limbei romane.

Dupa acestea, totu Dn. Comisariu de instruct. publ. a bene volîtu a dá citire In. emisu alu Ministeriului c. r. de cultu si instr. cu datu de 20 apr. 1860 nr. 2559/174, pre alu caruia temeliu acesta Comisiune filologica fù conchiamata de catra In. c. r. Guberniu alu marelui principatu Transilvani'a.

Cu acést'a siedentiele se dechiara a fí deschise.

Indata apoi Comisiunea pasî la constitutiunea sa.

Presiedentele conducatoriu alu desbateriloru fù alesu in unanimitate domni'a sa dn. Canonicu capitulariu si direct. gimnas. T. Cipariu.

Secretari portatori de protocolu se alesera DD. G. Baritiu dela Zernesci, si I. Puscariu pretoriu dela Venetí'a de diosu.

In respectulu portarei protocolului se determinà, cá in acel'asi insele desbateri, seau adeca asia numitulu procesu verbale, se nu intre, cì se se formuleze numai resultatele loru, si motivate dupa cuvenentia se se cuprenda intru insulu.

Dupa constituirea Comisiunei, mai citinduse una data susu laudatulu emisu ministeriale, Comisiunea luandu atâtu cuprensulu, câtu si spiritulu aceluiasi in de aprope consideratiune, petrunsa totu una data de acea convictiune a' sa, cumu cà a sositu de multu acelu tempu ferbente doritu, in carele se fia liertatu si romanului a se consultá despre midilocele cultivarei limbei sale natiunali, a rogatu pre Dn. Consiliariu de instr. publ., cá d-ni'a sa, mai in a-ante de inchiarea lucrariloru acestei Comisiuni, se bene voliesca a incunoscentiá pre In. c. r. Guberniu despre sincer'a si prea umilit'a multiamita, cu carea membrii acestei Comisiuni se semtu indetorati atâtu catrà In. Ministeriu de inst. publ. câtu si catrà In. Guberniu provinciale, pentru cà a bene volîtu a luá in considera-tîune si a impleni respectivele dorentie ale intregei inteligentie romanesci.

Er' in câtu pentru midilocele, prein cari desu laudatulu crede, cà romanii-si voru poté ajunge scopulu loru, cu respectu la modulu scrierei, Comisiunea-si pastreza, asi descoperí opiniunile sale câtu se pote mai respicatu si totu una data legale.

Totu dein cuprensulu emisului ministeriale, precumu si dein modalitatea, cu carea membrii Comisiunei fusera conchiamati, a urmatu intre sene intrebatiunea: Deca acesta Comisiune este, seau nu e, competente a decide ceva in respectulu ortografiei limbei sale?

Conclusiune: Comisiunea nu se semte competente a decide in modu oblegatoriu, seau cu respectu la defigerea definitiva a' unei ortografie cu litere, seau la a ori cari alte parti de gramatica a' ei, dein causa mai vertosu, cà membrii conchiamati suntu numai una fractiune a' barbatiloru de litere ai natiunei nostre. Totu si membrii Comisiunei, unulu câte unulu, cá romani, si cá omeni de litere, pretendu si pentru sene acelu dereptu, pre care-lu are totu romanulu si totu omulu, de a studiá limb'a romana, precumu si de asi manifestá opiniunile sale in respectulu cultu-rei si inavutîrei aceleasi, atâtu in faci'a natiunei, câtu si a guberniului, si ale substerne, candu acel'asi le cere dela densii.

Mai departe, insasi natur'a lucrului spune destulu de lamuritu, cumu cà dein mesure-le luate de catrà In. Ministeriu de cultu, spre a se introduce ortografi'a cu litere latine, inca nu se pote nece decumu presupune, cá si cumu acel'asi ar' avé de scopu, cá dupa ce va culege opiniunile mai multoru comisiuni filologice, apoi sesi aroge siesi dereptulu, de a decretá si a impune romaniloru oresi care ortografia cu forti'a, ci Comisiunea intielege susu citatulu emisu ministeriale numai asia, cà dupa ce romanii dein mai multe parti si-descoperisera de repetîte ori dorenti'a loru, de a se intruduce la densii scrierea cu litere latine, apoi ministeriulu, carele sciea prea bene, cumu cà pre la inceputulu traducerei buletinului imperatescu in limb'a romana, adeca in a-ante cu 9—10 ani, inca totu se mai pastrau literele asia numite cirilice, in aceste tempuri se induplicà a dá romaniloru ocasiune, de a se consultá, atâtu asupr'a principiului de a se intruduce seau nu literele latine, câtu si asupr'a ortografiei, er' apoi a face se se publiee una asemene opiniune, chiaru cumu se publica si se recomenda, de esemplu, multe carti scolastice de tote limbele, forà cá acést'a se se faca in forma obligatoria. Prein urmare panà aici, dein cuprensulu acelui emisu nu pote culege nemica altu ceva, de câtu una generosa buna volientia a' gubernului Maiestatei Sale catrà natiunea romana supusa sceptrului seu.

Deca totusi in desbaterea cestiunei de facia Comisiunea mai afla ceva de doritu, apoi aceea este, cá dupa ce In. Ministeriu aflà cu cale, pentru deslegarea aceleasi cestiuni se conchiame in diverse parti ale monachiei comisiuni filologice, operatele acelor'a se se concreda cercetarei unei societati literarie, care ar' fí a se formá in adensu pentru cultivarea limbei romane. Natiunea nostra este un'a, limb'a ei inca este un'a si aceeasi, de si natiunea se afla in câte-va provincie tienutorie de un'a si aceeasi corona a' Austriei. Mesur'a gubernamentale, prein carea, dupa cumu se aude, cà s'au decretatu mai multe comisiuni, pentru stabi-

lirea unei ortografie, er' preste acest'a s'au mai intrebatu si respectivele ordinariate, ingreunà deslegarea problemei, er' nu o inaintà.

Cu acestea s'a inchiatu siedenti'a, pre la 1½ ore dupa amedia-di.

Siedenti'a II.

In 4. Oct. 1860, inceputa la 9½ ore demaneti'a, de facia fiendu, cá membri ai Comisiunei, DDni. P. Vasiciu, T. Cipariu Canonicu, I. Popasu protopopu, G. Baritiu dein Zernesci, G. Munteanu Dir., A. Muresianu Transl., I. Codru c. r. adiunctu, J. Puscariu c. r. pretoriu, A. Vestemianu par. g. c. in Sabiniu.

Citinduse protocolulu siedentiei I-e dein 2 Oct. a. c. intru totu cuprensulu seu, acel'asi fù si aprobatu.

La ordinea dîlei a fostu:

1. Citirea, prein unulu dein Secretari, a' proiectului de ortografia romana cu litere latine, comunecatu Comisiunei filologice de catrà In. c. r. Guberniu, cá tramesu in diosu dela In. c. r. Ministeriu de instr. publ. cu acea insarcinare, cá Comisiunea filologica sesi faca reflesiunile sale la acel'asi, seau selu scaimbe dupa cerentia, la totu casulu inse intru unu modu determinatu.

Conclusiune: Citinduse acelu proiectu cu tota luarea amente si studianduse in adensu, Comisiunea se vediù indemnata a dechiará cu votu unanimu, cumu cà acel'asi, de si destinatu a regulá ortografi'a romana cu litere latine, nece decumu nu pote corespunde scopului propusu, nece a indestulá intru nemica asteptarile literatiloru natiunei romane, er' acést'a dein urmatoria-le temeliuri, pentru cà —

1. Dîsulu proiectu nu respecta de locu progresele limbei, pre cari le a facutu acést'a de ani 300, de candu aceea se scrie si se citesce.

2. Acel'asi nesocotesce tote acele studía filologice seriosa, indelunge, cari de ani 80 in coce, decandu limb'a romana se scrie si cu litere latine, s'au facutu asupr'a ortografiei aceleasi de catrà mai multi barbati romani, renumiti nu numai in campulu literaturei natiunali, ci si preste totu in lumea erudita, cu cele mai frumosa resultate.

3. Proiectulu propusu Comisiunei spre desbatere, este de uaa natura, cá, in locu de a inaintá, se arunce mai vertosu piedece in drumulu desvoltarei limbei romanesci. Er' acést'a cu atâtu mai vertosu, cà dupa acelu principiu fonetic'a limbei romane, cu tote finele modulatiuni si nuantie, ar' fí se se fipseze, si ori si cumu se se lege una data pentru totu de un'a intru unu modu, precumu natiunea romana nu va volî nece odiniora.

4. Desu numitulu proiectu de ortografia lovesce de adereptulu in principiulu etimologicu alu limbei, si se infrunta cu geniulu ei in modulu celu mai batutoriu la ochi.

Intru acea, Comisiunea, pentru cá se castige de in tempu, si se scurte dein reflesiunile sale, aflà cu cale, a rogá pre dn. Canonicu Cipariu, cá se bene voliesca a dá citire aceloru reflesiuni ale sale, pre cari apucase a le face de mai in a-ante la desu numitulu proiectu de ortografia, si ale comunecá membriloru.

Citinduse acele reflesiuni erasi cu tota luarea a mente, celi alalti membri ai Comisiunei avura prea placut'a ocasiune de a se convinge, cumu cà dn. Canon. C. cu acelu operatu alu seu a usioratu prea multu lucrarile Comisiunei, si totu una data a concentratu la unu locu tote argumentele vorbitoria pentru neconditionat'a delaturare a' desu citatului proiectu de ortografia. Er' apoi aflà de neaparatu, cá operatulu dnului Canon. C. se se alature la protocolulu comisiunei spre inaintarea mai departe.

Cu acést'a s'a inchiaiatu siedenti'a.

Siedeti'a III.

Dein 4. Oct. 1860. Inceputulu la 11. ore demaneti'a. De facia fiendu DD. Dr. P. Vasiciu, T. Cipariu canon., J. Popasu protopopu, G. Baritiu. G. Munteanu direct. A. Muresianu transl. guber. J. Negrutiu protop. A. Vestemianu parocu. J. Puscariu c. r. pretoriu. G. Codru c. r. adj. de pretura.

La ordinea dîlei a fostu: Defigerea principiului, dupa care trebue se se reguleze ortografi'a limbei romane cu litere latine.

Conclusu: Comisiunea privindu si cercetandu acesta cestiune de una importantia suprema pentru viati'a si inaintarea limbei romane, dein acelu puntu de vedere, pre care-lu arata scienti'a, si cunoscundu, cà literatii natiunei au sesi alega aici numai intre principiulu etimologicu si intre

celu foneticu, —dens'a dein partea sa d e c h i a r a si r e c u n o s c e p r i n c i p i u l u e t i m o l o g i c u de s i n g u r u p r i n c i p i u a l u u n e i o r t o g r a f i e si g r a m a t i c e r e g u l a t e; si acést'a dein urmatoria-le temeliuri:

Principiulu e t i m o l o g i c u este conservativu pentru ori ce limba, si cu atâtu mai vertosu pentru limb'a nostra romana. Elu adeca este conservatoriulu formeloru celoru bune, regulatoriu de anomalia, aducutoriu la unitate a' diferentieloru fonetice. Cu unu cuventu, e unu principiu de perfectiunarea limbei.

Dein contra, principiulu f o n e t i c u, e unu principiu destructivu, cu carele, deca l'amu adoptá, ar' urmá, cá se se sanctiuneze tote anomalie-le limbei, si ne amu abate dela unitatea limbei, autorisandu formele stricate si provincialismii.

Mai departe, istori'a literaturei nostre natiunali este martura, cumu cà limb'a romana in cursu de ani 300, de si cu ajutoriulu litereloru Ciriliane, a inaintatu cultivanduse, mai preste totu dupa principiulu etimologicu, er' in câtu a suferitu piedece in acestu respectu, acelesi is'au aruncatu in drumu totu numai prein ortografi'a cu litere ciriliane. Er' dupa ce de ani 80 in coce mai multi barbati de litere au intreprensu a restaurá literele latine in dereptulu loru, cu acelesi au adoptatu totu una data si principiulu etimologicu, in partea cea mai mare cu resultate forte imbucuratoria, ceea ce se pote cunosce, nu numai dein tractatulu ortograficu alu lui P. Maioru protopopu si revisoriu de carti, publicatu in anulu 1819, dein dictionariulu de patru limbe elaboratu de mai multi barbati si tiparitu in Bud'a, in a. 1825, dein celu de trei limbe alu lui I. Bobu tiparitu in Clusiu, precumu si dein alte mai multe opuri romanesci publicate cu litere latine, mai vertosu in Blasiu, Brasiovu, Sabiniu, precumu si in principatele vecine, unde chiaru si Monitoriulu oficiale, cá organu alu guberniului, cumu si mai multe carti scolastece, se publica totu cu litere latine, — ci si dein acea impregiurare, cà scrierea limbei romane cu litere latine s'a intrudusu in câte-va diecesi ale cleruri-loru romanesci incependu mai vertosu dela 1835, si se continua panà in dîlele nostre, ceea ce se potea templá totu cu asemene resultatu imbucuratoriu inca si in afacerile publice ale tierei, deca natiunei nosre panà in a-ante cu ani 12, in tiere-le austriace is'ar' fí recunoscutu viati'a politica.

Cu tote acestea, Comisiunea considerandu impregiurarile, in cari astadi se afla limb'a romana, precumu parentii nostri au fostu aplecati a face oresi-cari c o n c e s i u n i principiului foneticu, asia si dens'a se vede indemnata a cede foneticei in casuri mai grele; — er' acést'a numai panà candu cunoscenti'a gramaticei limbei romane, lucrate pre temeliuri solide, va castigá prein ajutoriulu scoleloru una intendere mai mare in natiunea romana; si panà candu una Societate literaria filologica romana, a carei infientiare se doresce in generale, va elaborá, si publicá unu dictiunariu romanu etimologicu dupa cerentiele scientieloru filologice dein tempulu, in carele se va scrie acel'asi.

Cu acestea s'a inchiaiatu siedenti'a la una ora dupa a miedia di.

(va urmá.)

(XXXVIII.)

Scrietori Vechi de Daci'a.

II. Strabo.

(continuare dein Nr. XXXV.)

7. Νυνὶ δέ περὶ Θρᾳκῶν ἐλέγομεν

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν,

γλακτοφάγων ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπων,

βουλόμενοι συγκρῖναι τά τε ὑφ' ἡμῶν καὶ τὰ ὑπὸ Ποσειδωνίου λεχθέντα καὶ τὰ ὑπὸ τούτων. πρότερον δ' ὅτι τὴν ἐπιχείρησιν ὑπεναντίαν τοῖς προτεθεῖσι πεποίηνται. προὔθεντο μὲν γὰρ διδάξαι διότι τῶν πόρρω τῆς Ἑλλάδος πλείων ἦν ἄγνοια τοῖς πρεσβυτέροις ἢ τοῖς νεωτέροις, ἔδειξαν δὲ τἀναντία, καὶ οὐ (κατὰ) τὰ πόρρω μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι. ἀλλ' ὡς ἔφην τὰ ἄλλα μὲν ὑπερκείσθω, τὰ δὲ νῦν σκοπῶμεν. Σκυθῶν μὲν γὰρ (μὴ)

Er' acumu dîsemu despre Traci si „Misii aprope luptatori, si bravi mulge-epe, mânca-lapte si neavuti, celi mai derepti omeni", voliendu a comparà cele dîsa dela noi si cele dela Posidoniu, si cele dela acestia, mai antaniu pentru cà au facutu una incercare camu contraria celoru de mai susu. fiendu cà-si propusese a aratá pentru ce celi mai betrani au avutu mai mare necunoscentia de cele departe de Greci'a de câtu celi mai teneri; inse au aratatu contrariulu, si nu numai pentru cele departate, ci si pentru cele dein insasi Greci'a; inse cumu

μεμνεῖσθαι κατ' ἄγνοιάν φασι, μηδὲ τῆς περὶ τοὺς ξένους ὠμότητος αὐτῶν, καταθυόντων καὶ σαρκοφαγούντων καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώμασι χρωμένων, δι' οὓς Ἄξενος ὠνομάζετο ὁ πόντος, πλάττειν δ' ἀγαυούς τινας ἱππημολγοὺς γαλακτοφάγους ἀβίους τε, δικαιοτάτους ἀνθρώπους, τοὺς οὐδαμοῦ γῆς ὄντας. πῶς οὖν Ἄξενον ὠνόμαζον, εἰ μὴ ᾔδεισαν τὴν ἀγριότητα, μηδ' αὐτοὺς τοὺς μάλιστα τοιούτους; οὗτοι δ' εἰσὶ δήπου οἱ Σκύθαι. πότερον δ' οὐδ' ἱππημολγοὶ ἦσαν οἱ ἐπέκεινα τῶν Μυσῶν καὶ Θρᾳκῶν καὶ Γετῶν, οὐδὲ γαλακτοφάγοι καὶ ἄβιοι; ἀλλὰ καὶ νῦν εἰσιν ἁμάξοικοι καὶ νομάδες καλούμενοι, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων καὶ γάλακτος καὶ τυροῦ καὶ μάλιστα ἱππίου, θησαυρισμὸν δ' οὐκ εἰδότες οὐδὲ καπηλείαν πλὴν εἰ φόρτον ἀντὶ φόρτου. πῶς οὖν ἠγνόει τοὺς Σκύθας ὁ ποιητής, ἱππημολγοὺς καὶ γαλακτοφάγους τινὰς προσαγορεύων; ὅτι γὰρ οἱ τότε τούτους ἱππημολγοὺς ἐκάλουν, καὶ Ἡσίοδος μάρτυς ἐν τοῖς ὑπ' Ἐρατοσθένους παρατεθεῖσιν ἔπεσιν.

Αἰθίοπάς τε Λίγυς τε ἰδὲ Σκύθας ἱππημολγούς.

τί δὲ θαυμαστόν, εἰ διὰ τὸ πλεονάζειν παρ' ἡμῖν τὴν περὶ τὰ συμβόλαια ἀδικίαν δικαιοτάτους εἶπεν ἀνθρώπους τοὺς ἥκιστα ἐν τοῖς συμβολαίοις καὶ τῷ ἀργυρισμῷ ζῶντας, ἀλλὰ καὶ κοινὰ κεκτημένους πάντα πλὴν ξίφους καὶ ποτηρίου, ἐν δὲ τοῖς πρῶτον τὰς γυναῖκας πλατωνικῶς ἔχοντας κοινὰς καὶ τέκνα; καὶ Αἰσχύλος δ' ἐμφαίνει συνηγορῶν τῷ ποιητῇ φήσας περὶ τῶν Σκυθῶν.

ἀλλ' ἱππάκης βρωτῆρες εὔνομοι Σκύθαι.

αὕτη δ' ἡ ὑπόληψις καὶ νῦν ἔτι συμμένει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. ἁπλουστάτους τε γὰρ αὐτοὺς νομίζομεν καὶ ἥκιστα κακεντρεχεῖς εὐτελεστέρους τε πολὺ ἡμῶν καὶ αὐταρκεστέρους καίτοι ὅ γε καθ' ἡμᾶς βίος εἰς πάντας σχεδόν τι διατέτακε τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολήν, τρυφὴν καὶ ἡδονὰς καὶ κακοτεχνίας καὶ πλεονεξίας μυρίας πρὸς ταῦτ' εἰσάγων. πολὺ οὖν τῆς τοιαύτης κακίας καὶ εἰς τούς τε βαρβάρους ἐμπέπτωκε τούς τε ἄλλους καὶ τοὺς νομάδας. καὶ γὰρ θαλάττης ἁψάμενοι χείρους γεγόνασι λῃστεύοντες καὶ ξενοκτονοῦντες, καὶ ἐπιπλεκόμενοι πολλοῖς μεταλαμβάνουσι τῆς ἐκείνων πολυτελείας καὶ καπηλείας. ἃ δοκεῖ μὲν εἰς ἡμερότητα συντείνειν, διαφθείρει δὲ τὰ ἤθη καὶ ποικιλίαν ἀντὶ τῆς ἁπλότητος τῆς ἄρτι λεχθείσης εἰσάγει.

8. Οἱ μέντοι πρὸ ἡμῶν καὶ μάλιστα οἱ ἐγγὺς τοῖς Ὁμήρου χρόνοις τοιοῦτοί τινες ἦσαν καὶ ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁποίους Ὅμηρός φησιν. ὅρα δὲ ἃ λέγει Ἡρόδοτος περὶ τοῦ τῶν Σκυθῶν βασιλέως, ἐφ' ὃν ἐστράτευσε Δαρεῖος, καὶ τὰ ἐπεσταλμένα παρ' αὐτοῦ. ὅρα δὲ καὶ ἃ λέγει Χρύσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλέων τῶν περὶ Λεύκωνα. Πλήρεις δὲ καὶ αἱ Περσικαὶ ἐπιστολαὶ τῆς ἁπλότητος ἧς λέγω, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Βαβυλωνίων καὶ Ἰνδῶν ἀπομνημονευόμενα. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Ἀνάχαρσις καὶ Ἄβαρις καί τινες ἄλλοι τοιοῦτοι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκίμουν, ὅτι ἐθνικόν τινα χαρακτῆρα ἐπέφαινον εὐκολίας καὶ λιτότητος καὶ δικαιοσύνης. καὶ τί δεῖ τοὺς πάλαι λέγειν; Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Φιλίππου κατὰ τὴν ἐπὶ Θρᾴκας τοὺς ὑπὲρ τοῦ Αἵμου στρατείαν ἐμβαλὼν εἰς Τριβαλλούς, ὁρῶν μέχρι τοῦ Ἴστρου

amu dîsu se lasàmu cele alalte si se vedemu de ce-le de acumu. Cà dîcu, cà de Sciti nu amentesce, dein nescientia, nece de crudîmea loru catrà ospeti, junghiandui si mancandule carnea si bendu dein capatînele loru, pentru cari si Pontulu s'a numitu „neospitale", ci nascocesce de nescari bravi mulge-epe, manca-lapte si neavuti, celi mai derepti omeni, cari nu suntu nec' aliurea pre pamentu. Cumu dar' l'au numitu „neospitale", deca nu au sciutu de crudîmea, nece de acelia, cari mai alesu erau atari? acestia inse erau Scitii. Au dor' nece mulgutori de epe nu erau celi de dein colo de Misi si Traci si Geti, nece mancatori de lapte si neavuti? inse si acumu suntu cu cas'a pre caru si pastori numinduse, viendu dein vite, cu lapte si c a s i u alesu de c a l u, *) nesciendu de avutîa, nece de vendiare decâtu negotiu pentru negotiu. Cumu dar' se nu fia sciutu poetulu de Sciti, numindui mulge-epe si manca-lapte? Er' cumu cà pre atuncea-i numeau mulge-epe, marturu e si Hesiodu in versure-le citate de Eratosthene. „Pre Ethiopi, si pre Ligii, si pre Scitii mulge epe." Ce minune dar' deca, pentru nedereptatea ce domnesce la noi in comerciu, numesce omeni forte derepti, pre celi ce prea pucinu se ocupa cu comerciu si cu banari'a, dein contra tote le au comuni, afora de sabia si de pocalu, inca chiaru si mulierile si pruncii avendui comuni cá la Platone? Inca si Eschilu se arata adeverindu pentru Homeru, despre Sciti dîcundu: Ci mancatorii de casiu-cavalu bene-pasiunatii Sciti. Acesta opiniune inse si panà astadi inca a remasu la Greci, cà-i tienemu de celi mai simpli si mai pucinu astuti, si cu multu mai crutiatori de câtu noi, si mai indestuliti cu starea loru, cà-ce modulu vietiei nostre a intensu mai asupr'a totor'a scaimbarea spre reu, desmierdarea, si desfatarile, si milie de techne rele si de lacomia adaugundu la acestea. Multe dar' dein atari reutati au intratu si la barbari si la pastori, pentru cà atingunduse de mare se fecera mai rei latrocinandu, si ospeti ucidiendu, si amestecanduse cu multi, participa dein luxulu si precupeti'a loru. Cele ce se paru a tende spre domirire, corumpu inse datenele, si intruducu rafinaria in locu de simplitatea amentita.

8. Celi dar' in a-ante de noi, si alesu celi mai aprope de tempulu lui Homeru asia erau si apareau Greciloru, cumui descrie Homeru. Vedi si ce scrie Herodotu despre regele Scitiloru, asupr'a caruia Dariu esise cu oste, si cele scrise de elu. Vedi inca si ce dîce Crisippu despre regii Bosporului celi dela Deucon. plenesu si epistule-le persesci de simplitatea, de carea am dîsu, si cele memorate la Egipteni, si Babilonii si Indi. Pentru acest'a si Anacharse si Abare si altii asemenia fura in buna opiniune la Greci, fiendu cà portau ore care caracteru natiunale de facilitate, simplicitate, si dereptate. Si ce se mai graimu de celi vechi? candu Alesandru alu lui Filipu in espeditiunea contr'a Traciloru

*) vedi in note dein urma.

καθήκοντας καὶ τῆς ἐν αὐτῷ νήσου Πεύκης, τὰ πέραν δὲ Γέτας ἔχοντας, ἀφῖχθαι λέγεται μέχρι δεῦρο, καὶ εἰς μὲν τὴν νῆσον ἀποβῆναι μὴ δύνασθαι σπάνει πλοίων. ἐκεῖσε γὰρ καταφυγόντα τὸν τῶν Τριβαλλῶν βασιλέα Σύρμον ἀντισχεῖν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν. εἰς δὲ τοὺς Γέτας διαβάντα ἑλεῖν αὐτῶν πόλιν καὶ ἀναςρέψαι διὰ ταχέων εἰς τὴν οἰκείαν, λαβόντα δῶρα (παρὰ) τῶν ἐθνῶν καὶ παρὰ τοῦ Σύρμου. φησὶ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου κατὰ ταύτην τὴν ςρατείαν συμμῖξαι τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν φιλίας καὶ ξενίας χάριν, δεξάμενον δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως τὸν βασιλέα ἐρέσθαι παρὰ πότον, τί μάλιςα εἴη ὃ φοβοῖντο, νομίζοντα αὐτὸν ἐρεῖν. αὐτοὺς δ' ἀποκρίνασθαι ὅτι οὐδὲν πλὴν εἰ ἄρα μὴ ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐπιπέσοι, φιλίαν γε μὴν ἀνδρὸς τοιούτου περὶ παντὸς τίθεσθαι. ταῦτα δὲ ἁπλότητος τῆς τῶν βαρβάρων ἐςὶ σημεῖα, τοῦ τε μὴ συγχωρήσαντος μὲν τὴν ἀπόβασιν τὴν εἰς τὴν νῆσον, δῶρα δὲ πέμψαντος καὶ συνθεμένου φιλίαν, καὶ τῶν φοβεῖσθαι μὲν οὐδένα φαμένων. φιλίαν δὲ περὶ παντὸς τίθεσθαι μεγάλων ἀνδρῶν. ὅ τε Δρομιχαίτης κατὰ τοὺς διαδόχους ἦν Γετῶν βασιλεύς. ἐκεῖνος τοίνυν λαβὼν ζωγρίᾳ Λυσίμαχον ἐπιςρατεύσαντα αὐτῷ, δείξας τὴν πενίαν τήν τε ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν αὐτάρκειαν, ἐκέλευσε τοῖς τοιούτοις μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ φίλοις χρῆσθαι. ταῦτα δ' εἰπών, ξενίσας καὶ συνθέμενος φιλίαν ἀπέλυσεν αὐτόν.

de preste Emimontu, ajungundu la Tribali si vediundui intensi panà la Dunare si la insul'a Peuca dein ea, er' cele de dein colo avendule Getii, se dice cà a venitu panà aci, si cà in insula nu a potutu intrá dein lips'a scafeloru. pentru cà regele Tribaliloru Sirmu scapandu acolo s'a tienutu in contr'a intreprenderei, er' la Geti trecundu le a luatu cetatea si s'a intorsu iute a casa, luandu donaria dela popora si dela Sirmu. er' Ptolomeu alu lui Lagu dîce, cà in acea espeditiune au tractatu cu Alesandru si Celtii celi dela Adri'a de amicetia si ospitalitate, si cà regele acceptandui cu bunavolientia iar' fi intrebatu la ospetiu, cà de cene se temu eli mai tare, crediendu cà voru dîce de elu. er' eli au respunsu, cà de nemica nu se temu, de câtu se nu cada cerulu pre eli, si cà pretiuescu forte amiceti'a unui atare barbatu. er' acestea suntu documente de simplitatea barbariloru, cari nu l'au suferitu se intre in insula, dar' donaria iau tramisu si au tractatu de amicetia, dîcundu cà nu se temu de nemenea, inse pretiuescu amiceti'a omeniloru mari. Er' D r o m i c h e t a fù rege Getiloru pre tempulu succesoriloru aceluia; si prendiendu viu pre Lisimacu, care se scolase cu oste asuprai, si aratandui si saraci'a sa si a poporului seu, de una data inse si indestulirea, ia suatuitu, cá cu atari se nu se ostesca, ci sei aiba amici, si acestea dîcundu, ospetandulu si federanduse l'a dimisu.

9. Ἔφορος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ μὲν τῆς ἱςορίας, Εὐρώπῃ δ' ἐπιγραφομένῃ βίβλῳ, περιοδεύσας τὴν Εὐρώπην μεχρὶ Σκυθῶν ἐπὶ τέλει φησὶν εἶναι τῶν τε ἄλλων Σκυθῶν καὶ τῶν Σαυροματῶν τους βίους εἶναι ἀνομοίους. τοὺς μὲν γὰρ εἶναι χαλεποὺς ὥςε καὶ ἀνθρωποφαγεῖν, τοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ἀπέχεσθαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, φησί, τὰ περὶ τῆς ὠμότητος αὐτῶν λέγουσιν, εἰδότες τὸ δεινόν τε καὶ τὸ θαυμαςὸν ἐκπληκτικὸν ὄν. δεῖν δὲ τἀναντία καὶ λέγειν καὶ παραδείγματα ποιεῖσθαι. καὶ αὐτὸς οὖν περὶ τῶν δικαιοτάτοις ἤθεσι χρωμένων ποιήσεσθαι τοὺς λόγους. εἶναι γάρ τινας τῶν νομάδων Σκυθῶν γάλακτι τρεφομένους ἵππων τῇ τε δικαιοσύνῃ πάντων διαφέρειν. μεμνῆσθαι δ' αὐτῶν τοὺς ποιητάς, Ὅμηρον μὲν γλακτοφάγων ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπον φήσαντα τὴν γῆν καθορᾶν τὸν Δία, Ἡσίοδον δ' ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ τὸν Φινέα ὑπὸ τῶν Ἁρπυιῶν ἄγεσθαι

γλακτωφάγων εἰς γαῖαν ἀπήναις οἰκί' ἐχόντων.

εἶτ' αἰτιολογεῖ διότι ταῖς διαίταις εὐτελεῖς ὄντες καὶ οὐ χρηματιςαί πρός τε ἀλλήλους εὐνομοῦνται, κοινὰ πάντα ἔχοντες τά τε ἄλλα καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τέκνα καὶ τὴν ὅλην συγγένειαν. πρός τε τοὺς ἐκτὸς ἄμαχοί εἰσι καὶ ἀνίκητοι, οὐδὲν ἔχοντες ὑπὲρ οὗ δουλεύσουσι. καλεῖ δὲ καὶ Χοιρίλον εἰπόντα ἐν τῇ διαβάσει τῆς σχεδίας ἣν ἔζευξε Δαρεῖος·

Μηλονόμοι τε Σάκαι, γενεῇ Σκύθαι. αὐτὰρ ἔναιον
Ἀσίδα πυροφόρον. νομάδων γε μὲν ἦσαν ἄποικοι,
Ἀνθρώπων νομίμων.

καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν δὲ σοφὸν καλῶν ὁ Ἔφορος τούτου τοῦ γένους φησὶν εἶναι. νομισθῆναι δὲ καὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐπ' εὐτελείᾳ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει. εὑρήματά τε αὐτοῦ λέγει τά τε ζώπυρα καὶ τὴν ἀμφίβολον ἄγκυραν καὶ τὸν κεραμικὸν τροχόν. ταῦτα δὲ λέγω

9. Er' Eforu in a' IV carte a' istoriei, inscrisa Europ'a, calatorindu prein Europ'a panà la Sciti, in urma dîce, cà vietiele si ale altoru Sciti si ale Sarmatiloru suntu neasemeni. cà-ci acelia suntu rei, in câtu si omeni mananca, er' cestia se continescu si de alte vietiuitoria, si dîce, cà altii scriu de crudîmea acelor'a, fiiendu cà cele grozave si mirabili suprendu, er' cà s'ar' cadé chiaru contraria a grai si a probá. deci cà elu va se cuventeze de omenii cu cele mai derepte datine, fiendu cà deintre Scitii nomadi suntu, cari se nutrescu cu lapte de epa, si cu dereptatea se destingu intre toti; de cari amentescu poetii, Homeru de manca-lapte si neavuti, dîcundu cà Joue cautá spre pamentulu celoru mai derepti omeni, er' Hesiodu in asia numitulu periodu alu pamentului dîce, cà pre Fineu l'au dusu arpiele „in tier'a manca-lapteloru cu cas'a pre cara". Dupa acea arata caus'a, pentru ce fiendu frugali in traiulu vietiei si neprecupeti, si intre sene traescu in legi bune, tote avendule comuni, inca si mulierile si pruncií, si catrà celi straini suntu tari si neinvinsi, nemica avendu, pentru ce se se sujuge, citeza inca si pre Choerilu, carele in trecerea puntei, ce o construise Dariu, dîce: Si Sacii pastorii de oi, Sciti de nascere, inse locueau in Asi'a granosa, si erau descendentii pastoriloru, omeniloru de lege. Si numindu intieleptu pre Anacharse, Eforu dîce, cà a fostu de acesta natiune, si cà s'a anumeratu si intre celi siepte intielepti pentru simplitatea, contenenti'a si preceperea lui; er' invente-le lui dîce a fi fostu folii suflatori si rot'a olariului er' de acestea dîcu apriatu, cà sciu, cumu cà si acest'a nu spune tote adeveratu, nece cele de Anacharse,

σαφῶς μὲν εἰδὼς ὅτι καὶ οὗτος οὐ τἀληθέςατα λέγει περὶ πάντων, καὶ δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος. πῶς γὰρ ὁ τροχὸς εὕρημα αὐτοῦ, ὃν εἶδεν Ὅμηρος πρεσβύτερος ὤν; ἀλλ' ἐκεῖνα διασημῆναι βουλόμενος ὅτι κοινῇ τινι φήμῃ καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ ὑπὸ τῶν ὑςέρων πεπιςεῦσθαι συνέβαινε τὸ τῶν νομάδων, τοὺς μάλιςα ἀπῳκισμένους ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων γαλακτοφάγους τε εἶναι καὶ ἀβίους καὶ δικαιοτάτους, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ὁμήρου πεπλάσθαι.

pentru cà cumu ar' poté rota acea se fia inventulu lui, de carea scie si Homeru mai betranu fiendu de câtu elu? ci numai vré ale aratá, cumu cà acelea dupa opiniunea comune si a' loru vechi si a loru noi se credu, cà adeca pastorii celi mai departati de alti omeni se nutrescu cu lapte, suntu forà avere, si celi mai derepti, er' nu-su nascociti de Homeru.

10. Περί τε τῶν **Μυσῶν** δίκαιός ἐςιν ὑποσχεῖν λόγον τῶν ἐν τοῖς ἔπεσι λεγομένων **Ἀπολλόδωρος**, πότερ' ἡγεῖται καὶ τούτους εἶναι πλάσμα, ὅταν φῇ ὁ ποιητής.

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν,

ἢ τοὺς ἐν **Ἀσίᾳ** δέχεται. τοὺς μὲν οὖν ἐν τῇ **Ἀσίᾳ** δεχόμενος παρερμηνεύσει τὸν ποιητήν, ὡς προείρηται, πλάσμα (δὲ) λέγων, ὡς μὴ ὄντων ἐν τῇ **Θράκῃ Μυσῶν**, παρὰ τὰ ὄντα (ἐρεῖ). ἔτι γὰρ ἐφ' ἡμῶν **Αἴλιος Κάτος** μετῴκισεν ἐκ τῆς περαίας τοῦ **Ἴςρου** πέντε μυριάδας σωμάτων παρὰ τῶν **Γετῶν**, ὁμογλώττου τοῖς **Θραξὶν** ἔθνους, εἰς τὴν **Θράκην**. καὶ νῦν οἰκοῦσιν αὐτόθι **Μοισοὶ** καλούμενοι, ἤτι καὶ τῶν πρότερον οὕτω καλουμένων, ἐν δὲ τῇ **Ἀσίᾳ Μυσῶν** μετονομασθέντων, ἢ ὅπερ οἰκειότερόν ἐςι τῇ ἱςορίᾳ καὶ τῇ ἀποφάσει τοῦ ποιητοῦ, τῶν ἐν τῇ **Θράκῃ Μυσῶν** καλουμένων πρότερον. περὶ μὲν δὴ τούτων ἅλις. ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν ἑξῆς περιήγησιν.

10. Er' de Misi, Apolodoru e detoriu a dá cuventu de cele dîsa in poeme, deca crede, cà si acestia suntu scornitura, candu poetulu dîce: a Misiloru de aprope luptatori si a braviloru mulge-epe, seau cà admite pre celi dein Asi'a. pentru cà admitiendu pre celi dein Asi'a, va esplicá reu pre Homeru, cumu s'a dîsu, dîcundu cà e fictiune, fiendu cà nu aru fi Misi in Traci'a, ce nu e adeveratu; pentru cà inca pre tempulu nostru **Aeliu Catu** [2]) a stramutatu de preste Duuare 50,000 de Geti cari suntu de una limba cu Tracii, in Traci'a, unde si acumu locuescu asia numiti Moesi, seau fiendu cá si mai in a-ante asia se numeau, celi dein Asi'a numindu-se Mysi, seau pentru cà si celi dein Traci'a mai in a-ante s'au chiamatu Mysi. ceea ce e mai conformu istoriei si dîcerei poetului. Despre acestea dar' destulu, si se revenimu la descriere.

11. **Τῶν** δὴ **Γετῶν** τὰ μὲν παλαιὰ ἀφείσθω, τὰ δ' εἰς ἡμᾶς ἤδη τοιαῦτα ὑπῆρξε. **Βοιρεβίςας** ἀνὴρ **Γέτης**, ἐπιςὰς ἐπὶ τὴν τοῦ ἔθνους ἐπιςασίαν, ἀνέλαβε κεκακωμένους τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ συχνῶν πολέμων καὶ τοσοῦτον ἐπῆρεν ἀσκήσει καὶ νήψει καὶ τῷ προςέχειν τοῖς προςάγμασιν, ὥς' ὀλίγων ἐτῶν μεγάλην ἀρχὴν κατεςήσατο καὶ τῶν ὁμόρων τοὺς πλείςους ὑπέταξε τοῖς **Γέταις**. ἤδη δὲ καὶ **Ῥωμαίοις** φοβερὸς ἦν, διαβαίνων ἀδεῶς τὸν **Ἴςρον** καὶ τὴν **Θρᾴκην** λεηλατῶν μέχρι **Μακεδονίας** καὶ τῆς **Ἰλλυρίδος**, τούς τε **Κελτοὺς** τοὺς ἀναμεμιγμένους τοῖς τε **Θρᾳξὶ** καὶ τοῖς **Ἰλλυριοῖς** ἐξεπόρθησε, **Βοίους** δὲ καὶ ἄρδην ἠφάνησε τοὺς ὑπὸ **Κριτασίρῳ** καὶ **Ταυρίσκους**. πρὸς δὲ τὴν εὐπείθειαν τοῦ ἔθνους συναγωνιςὴν ἔσχε **Δεκαίνεον** ἄνδρα γόητα, πεπλανημένον κατὰ τὴν **Αἴγυπτον** καὶ προσημασίας ἐκμεμαθηκότα τινάς, δι' ὧν ὑπεκρίνετο τὰ θεῖα. καὶ δι' ὀλίγου καθίςατο θεός, καθάπερ ἔφαμεν περὶ τοῦ **Ζαμόλξεως** διηγούμενοι. τῆς δ' εὐπειθείας σημεῖον. ἐπείσθησαν γὰρ ἐκκόψαι τὴν ἄμπελον καὶ ζῆν οἴνου χωρίς. ὁ μὲν οὖν **Βοιρεβίςας** ἔφθη καταλυθεὶς ἐπαναςάντων αὐτῷ τινῶν πρὶν ἢ **Ῥωμαίους** ςεῖλαι ςρατείαν ἐπ' αὐτόν. οἱ δὲ διαδεξάμενοι τὴν ἀρχὴν εἰς πλείω μέρη διέςησαν. καὶ δὴ καὶ νῦν, ἡνίκα ἔπεμψεν ἐπ' αὐτοὺς ςρατείαν ὁ **Σεβαςὸς Καῖσαρ**, εἰς πέντε μερίδας, τότε δὲ εἰς τέτταρας διεςῶτες ἐτύγχανον. οἱ μὲν οὖν τοιοῦτοι μερισμοὶ πρόςκαιροι καὶ ἄλλοτ' ἄλλοι.

11. Deci se trecemu cele mai vechia despre Geti, er' pre tempulu nostru acestea s'au templatu. **Boirebista**, barbatu Geta, luandu domnirea acestui poporu, aflà pre omeni pierduti pentru dese-le batalie, si intru atât'a l'a redicatu cu disciplina, prevegliare si oserbarea celoru demandate, câtu in pucini ani fundà unu mare imperiu, si pre celi mai multi vecini ia supusu Getiloru. inca si Romaniloru erá periculosu, trecundu forà frica Dunarea, si predandu Traci'a panà la Macedoni'a si Illiricu, inca si pre Celtii celi amestecati cu Tracii si cu Illirii ia surpatu, si a stersu dein fundamentu pre Boii de sub Critasiru si pre Taurisci. er' spre ascultarea poporului avù de colucratoriu pre **Decaeneu**, barbatu amagitoriu, care calatorise si prein Egiptu si invetiase unele prenunciari dupa stele, prein cari elu simulá cele dieesci, si preste pucinu se puse domnedieu, pre cumu dîsemu de Zamolxe. Er' semnulu acestei ascultari, fù cài aduse se talie viti'a de vinia, si se traiesca fora vinu! In urma Boirebist'a fù surupatu, rescolanduse ore-cari asuprai, in a-ante de ce au tramesu Romanii oste pre densu. er' celi ce au urmatu in imperiu s'au impartîtu in mai multe parti; inca si acumu, candu a tramesu Augustu Cesariu oste pre eli, erau in cinci parti; er' atunci erau despartîti in patru. aceste impartîri inse erau numai la unu tempu, si de alte date altele.

12. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος τῆς χώρας μερισμὸς συμμένων ἐκ παλαιοῦ. τοὺς μὲν γὰρ **Δακοὺς** προςαγορεύουσι τοὺς δὲ **Γέτας**, **Γέτας** μὲν τοὺς πρὸς τὸν **Πόντον** κεκλιμένους καὶ πρὸς τὴν ἕω, **Δακοὺς** δὲ τοὺς εἰς τἀναντία πρὸς τὴν **Γερμανίαν** καὶ τὰς τοῦ **Ἴςρου** πηγάς, οὓς οἶμαι **Δάους** καλεῖσθαι τὸ παλαιόν. ἀφ' οὗ καὶ παρὰ τοῖς **Ἀττικοῖς** ἐπεπόλασε τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα **Γέται** καὶ

12. Erá inca si alta impartîtura a' tierei, remasa dein vechime; pentru cà pre uni-i numescu **Daci**, er' pre altii **Geti**, adeca Geti pre celi intorsi catrà Pontu si spre resaritu, er' Daci pre celi dein partea contraria spre Germani'a si funtile Dunarei, cari odiniora mise pare se chiamau **Dai**, de unde apoi s'au latîtu si la Atenieni numele

Δάοι. τοῦτο γὰρ πιθανώτερον ἢ ἀπὸ τῶν Σκυθῶν οὓς καλοῦσι Δάας. πόρρω γὰρ ἐκεῖνοι περὶ τὴν Ὑρκανίαν, καὶ οὐκ εἰκὸς ἐκεῖθεν κομίζεσθαι ἀνδράποδα εἰς τὴν Ἀττικήν. ἐξ ὧν γὰρ ἐκομίζετο ἢ τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις ὁμωνύμους ἐκάλουν τοὺς οἰκέτας, ὡς Λυδὸν καὶ Σύρον, ἢ τοῖς ἐπιπολάζουσιν ἐκεῖ ὀνόμασι προσηγόρευον, ὡς Μάνην ἢ Μίδαν τὸν Φρύγα, Τίβιον δὲ τὸν Παφλαγόνα. ἐπὶ τοσοῦτον δ' ὑπὸ τοῦ Βοιρεβίστα τὸ ἔθνος ἐξαρθὲν ἐταπεινώθη τελέως ὑπὸ τῶν στάσεων καὶ τῶν Ῥωμαίων. ἱκανοὶ δ' ὅμως εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν στέλλειν τέτταρας μυριάδας.

sierbiloru Geti si Dai; care e mai probabile, de câtu dela Scitii numiti Dae, fiendu cà acestia locuescu departe catrà Hircani'a; deunde nu e probabile se se fia adusu sierbi la Aten'a. pentru cà dupa tierele si popora-le, de unde se aduceau, puneau nume sierbiloru, precumu Lydu si Syru, seau-i numeau cu numirile usitate pre acolo, precumu Manea si Mid'a pre Frigieni, si Tibiu pre Paflagoni. In urma poporulu, carele intru atât'a fusese radicatu de Boerebista, in urma se impilà cu totulu pentru certele loru si prein Romani, suntu inse si acumu in stare a redicá panà la 40,000 de ostasi.

(Va urmá.)

Note. Datele despre Daci'a si Daci, ce ne-le dà aici Strabo, nu suntu multe, si amu fí doritu, cá in locu de disputele lunge despre Mysi si Moesi, se ne fia datu altele mai aprope de obiectulu presente, si alesu dein istori'a vechia, cari in adensu le a trecutu cu vederea, cumu insusi spune; inse si câte ne dà, suntu de celu mai mare interesu, si anume cele despre Boerebist'a si de inaltîmea imperiului Dacicu, la care l'aduse acelu mare barbatu. Dein care tote se cunosce invederatu, cà poporulu Dacicu, de si barbaru in comparatiune cu grecii si latini, erá unu poporu destinsu, cu institutiunile sale, cu virtutile belice, si cu rarii loru barbati de statu, si cà erau demni de una mai buna sorte, care pote o aru fí si avutu, deca nu aru fí venitu in conflictu cu acelu poporu eminente, care erá destinatu a sfermá totu, ce ise punea in cale, cumu se templà si cu alte popora mai culte si mai poterice, precumu Carthaginenii, a' caror'a sorte fù aceeasi cá si a' Daciloru, a Macedoneniloru, Corinteniloru si altor'a mai multi.

La not'a subliniaria [1]), oserbàmu cá unu coincidente curiosu, cà la romani si panà astadi se formeza una specie de casiu, ce se numesce casiu — cavalu; nu cumu va se fia remasu asta numire dein tempure-le, candu se facea casiu dein lapte de calu, rectius de epa?

La [2]) inviàmu la alta templare asemenea de sub Vespasianu, amentita in inscriptiunea produsa mai susu in Nr. Archivului XVIII, pag. 348 seq.

(XLII.)

Dein lucrarile Academiei romane in 1868.

III.

Apropianduse terminulu adunarei generali de preste anu alu Societatei academice romane pentru a. 1869, la carea s'au si tramesu convocatoriele, credemu a fí de interesu pentru lectorii nostri, a adauge aici si regulamentulu Societatei, dupa cumu s'a asiediatu in sesiunea anului 1868; si cu tote cà numerulu presente va se esa dupa 1. Aug., candu are se se incepa adunarea, dar' totu nu va fí prea tardîu, durat'a sesiunei avendu se tienia panà la midilloculu lui Sept.

Publicarea o facemu dupa esemplulu, ce ne-s'a tramesu tiparitu dela insasi onorab. Delegatiune a' Societatei.

REGULAMENTU

Alu Societatei Academice Romane.

Art. I. Despre tienerea siedentieloru.

§. 1. Societatea Academica Romana-si tiene siedentiele sale una data pre anu, dela 1 Augustu, panà la 15 Septembre (Art. XIII dein Statute).

Societatea inse este in dereptu, de asi prelungí dupa impregiurari sesiunea si preste 15 Septemb.

§. 2. Sesiunea anuale se pote deschide la terminulu prefiptu in Statute, forà considerare deca majoritatea membriloru actuali e presente seau nu.

Membrii presenti, panà la sosirea membriloru in majoritate, se voru intruní seau in sectiuni, seau in conferentie pentru prepararea lucrariloru, ce concernu Societatea.

§. 3. Siedentiele de regula suntu secrete.

La deschiderea si inchiderea sesiunei, precumu si la propunerea facuta de celu pucinu trei membri, si aprobata de majoritatea adunarei, siedenti'a pote fí publica.

§. 4. Siedentie-le se tienu in localulu Universitatei, affectatu Societatei de catrà guberniulu Romaniei.

§. 5. Dupa deschiderea siedentiei, mai in a-ante de tote se face apelulu numinale, insemnanduse numele celoru absenti cu seau forà motivu.

§. 6. Dupa apelulu numinale se purcede de regula la cetire procesului verbale alu siedentiei

trecute, care aprobanduse de adunare se suscrie de presiedente si de secretariu, si se conserva in archivulu Societatei.

Procesulu verbale, in casu de urgentia, se redacteza si se aproba inca in decursulu siedentiei; precumu, in casu esceptiunale se pote amená de pre una siedentia la alt'a, nece una data inse mai multu de câtu panà la a doua siedentia in ordine cronologica.

§. 7. Deca in contr'a redactiunei procesului verbale, ore-care dein membri aru face reclamatiuni, secretariulu redactoriu are se dè deslusîrile necesarie; si candu reclamantele nu ar' fí indestulatu, presiedentele consulta adunarea, si ea decide intre reclamatiune si redactare.

§. 8. Discusiunea pentru indereptarea unui procesu verbale nu se trece in procesulu verbale alu siedentiei.

§. 9. Dupa citirea si aprobarea procesului verbale, presiedentele, ori secretariulu, comunica scrisorile adresate Societatei, si dupa acea se trece la ordinea dîlei.

Art. II. Despre oficiulu Societatei.

§. 10. Delegatiunea (Art. XX dein Statute) functiuneza cá oficiu alu Societatei in totu decursulu siedentieloru adunarei anuali.

Cá ajutoriu alu oficiului, pentru siedentiele anuali, Societatea-si pote alege unulu seau doi secretari ad hoc.

§. 11. Delegatiunea se alege catrà finitulu fia-carei sesiunei anuali.

Alegerea se face de catrà societate cu majoritate absoluta de voturi.

La casu de a nu intruní maioritate absoluta, alegerea se face intre aceli, cari au intrunitu mai multe voturi relative.

In casu de paritatea voturiloru, decide sortea.

§. 12. Presiedentele, seau in lips'a lui vice-presiedentele, are a tiené bun'a ordine in adunare; elu face a se oserbá regulamentulu; elu acorda cuventulu dupa ordinea inscrieriloru; elu pune intrebarile spre lamurirea desbateriloru voturiloru, si pronuncia conclusiunile adoptate de adunare.

§. 13. Secretariulu siedentiei redacteza procesulu verbale; elu insémna in ordine numele membriloru, cari voescu a participá la discusiune; elu citesce propunerile, emendamentele, si alte comunecatiuni supuse adunarei; elu face apelulu numinale; elu redacteza resolutiunile Societatei luate in acea siedentia.

§. 14. Tote actele deliberate si votate de adunarea generale, au se fia suscrisa de presiedente si de secretariu, si, la trebuentie, munite cu sigilulu Societatei.

Art. III. Despre discusiune.

§. 15. Nece unu membru nu are facultatea de a vorbí de câtu numai, dupa ce a cerutu cuventulu si numai in ordinea precumu s'a inscrisu.

Unu membru la ordinea vorbirei pote se ceda altuia cuventulu; elu nu va mai poté luá cuventulu de câtu de nou inscriendu-se.

Nimene nu pote vorbí de doue ori la unu obiectu, de câtu numai cu permisiunea adunarei.

§. 16. Oratoriulu se adreseza catrà presiedente, seau catrà adunare.

§. 17. Imputarile, personalitatile, precumu si intrerumperile nu suntu permise.

§. 18. Presiedentele este in dereptu, a chiamá la ordine pre oratoriulu, care s'a abatutu dela obiectu seau trece in imputari si personalitati.

Deca oratoriulu persiste in abaterea sa, presiedentele l'opresce de a mai vorbí la acelu obiectu; si deca si la altu obiectu cade in asemene abatere, presiedentele cu incuvenientiarea adunarei, i-o-presce cuventulu pentru totu cursulu siedentiei.

§. 19. Candu presiedentele voliesce a luá parte la discusiune, vice-presiedentele l' inlocuesce; la casu candu ambi aru luá parte la desbatere, seau aru fí absenti, adunarea va fí presiediuta de celu mai inaintatu in etate deintre membrii presenti.

§. 20. Candu unu membru cere inchiderea discusiunei, presiedentele consulta adunarea, si deca ea incuvenientieza, discusiunea se inchide.

§. 21. Candu unu membru cere amenarea discusiunei pentru alta siedentia, presiedentele deschide in data discusiunea asupr'a acestei cereri.

Siedenti'a se continua seau se amena dupa conclusiunea majoritatei adunarei.

Art. IV. Despre votare.

§. 22. Alegerea organului representativu si administrativu (art. XX dein statutele Societatei),

si ori-ce alta alegere de persone, se face prein bilete scrisa. Votulu e secretu.

§. 23. Asupr'a altoru propuneri seau cestiuni, ce nu privescu persone, votarea se face prein scolare si siedere, seau prein apelu nominale.

§. 24. La cererea a trei membri, votulu se pote face prein apelu nominale asupr'a ori-carei cestiuni, pentru care votulu secretu nu este oblegatoriu.

§. 25. In casu de egalitatea voturiloru, propunerea se considera cadiuta, si in cursulu acelei sesiuni nu se mai pote luá in discusiune.

§. 26. Emendamentele se punu la votu in a-antea propunerei principali.

Deintre emendamentele se pune la votu acel'a, care e mai indepartatu de propunerea principale.

Subemendamentele se punu la votu in a-ante de emendamente.

§. 27. Conclusiunile se facu prein majoritate absoluta de voturi; asemenea si alegerile (510 *).

Art. V. Despre propuneri si reporturi.

§. 28. Ori-care membru are dereptulu de a face propuneri pentru a fí discuse; precumu este in dereptu de a luá conclusiuni, asupr'a cestiuniloru seau reporturiloru, ce suntu la ordinea dîlei.

§. 29. Propunerea trebue se fia secundata, spre a se poté supune de catrà presiedente la aprobarea adunarei, care singura decide, deca propunerea are se fia trecuta la ordinea dîlei; seau adunarea insárcina pre unulu dein membri a face reportu asupr'a cestiunei in propunere.

§. 30. Membrulu insarcinatu de adunare cu facerea unui reportu, va fí detoriu a presentá lucrarea sa la tempulu determinatu de adunare.

In casulu contrariu, adunarea seau va solicitá pre insarcinatulu a corespunde detorentiei sale, seau in casu de nepotentia ori neglegentia evidente, va insarciná pre altulu cu facerea reportului.

§. 31. Reportoriulu, deca va volî, seau deca va fí insarcinatu de adunare, una data cu reportulu va presentá si conclusiuni dein partea sa.

§. 32. Propunerile, conclusiunile, si emendamentele, pentru cá se pota fí pusa la votu, se formuleza in scrisu.

*) Asiá in testu, inse pote fí erore in locu de: §. 10 seau 11.

Art. VI. Despre memorande si disertatiuni.

§. 33. Ori-cene pote, prein Delegatiunea Societatei, a presentá scrieri, memorande, seau disertatiuni asupr'a obiecteloru, ce cadu in cerculu si atributiunile sectiuniloru prevediute la art. III. si IV. dein Statute.

§. 34. Asemeni scrieri, dupa previ'a (prealabilea) opiniune a' sectiunei respective, se potu citi in siedenti'a plenaria a' Societatei.

Presentanduse vre-una propunere in privinti'a de asemeni operate, adunarea va purcede conformu §-lui 29 (dein acestu regulamentu).

Art. VII. Despre publicatiuni.

§. 35. Actele Societatei se publica in totu anulu in reviste periodice, numite **Analile Societatei Academice Romane.**

§. 36. Pentru publicarea Analiloru Societatei va ingrigí Delegatiunea prein Secretariulu generale.

§. 37. In aceste Anali se publica procesa-le verbali, actele, si tote lucrarile Societatei si ale membriloru ei in siedentie-le anuali, precumu si lucrarile altor'a, cari au obtienutu aprobarea Societatei.

Art. VIII. Despre absentie.

§. 38. Nece unu membru actuale alu Societatei nu se pote absentá dela siedentiele adunarei generali, afora de casulu de fortia majore seau de bola.

§. 39. Impiedecamentele absentarei trebue a se face cunoscute presiedentelui prein scrisoria.

§. 40. Care dein membrii actuali ali Societatei s'ar' absentá forà motive valide dela siedentiele unei sesiuni anuali, in data la inceputulu sesiunei urmatorie va fí invitatu a se dechiarà, deca voliesce a se folosí de derepturele si a implení detoríele, ce Societatea ia acordatu, si ce insusi a primitu; si deca, forà motive valide, ar' continuá a se absentá si de la acesta sesiune, absentarea se va considerá de casu grave, care involve aplecarea art. VI. dein Statute.

§. 41 Concediu. se pote dá numai de catrà adunare si numai dein gravi motive.

De una data nu se pote acordá concediu la mai multi de 1/5 (un'a dein cinci parti) a' membriloru actuali.

Art. IX. Despre diurne si spese de calatoria.

§. 42. Fia-care membru actuale, pre tempulu câtu va luá parte la siedentiele sesiunei anuali in adunare generale seau in sectiuni, are una diurna de doi galbeni pre dî.

Diurnele se respundu dein 15 in 15 dîle trecute.

§. 43. Absentarea forà motivu dela siedentia, trage dupa sene pierderea diurnei pre dîlele absentate.

§. 44. Indemnisarea speseloru de calatoría se va regulá dein anu in anu, prein budgetulu Societatei, avendu in vedere departarea domiciliului membriloru si facilitatea seau greutatea comunecatiunei.

Art. X. Despre modificarile si validitatea acestui Regulamentu.

§. 45. Acestu regulamentu se pote modificá dupa esperenti'a, ce tempulu va aduce cu sene.

Modificarile se potu face numai la propunerea a' trei membri actuali, si cu votulu majoritatei absoluta a' membriloru presenti.

§. 46. Acestu regulamentu intra in validitate numai de câtu dupa votarea lui.

Presiedente J. Heliade R.
Secretariu A. Treb. Laurianu.

Dr. Ios. Hodosiu, Secretariu ad hoc.

Nota. Chiaru candu fineamu decopiarea acestui documentu, ne vení Famili'a nr. XXIX. cu dat. 20. Jul. a. c., in care pre pag. 345, aflàmu acesta notitia curiosa:

*** Adunarea academiei romane sciintifice se apropria. Membrii respeptivi au si primitu invitârile loru. Relativu la acést'a adunare avemu dóue observatiuni, séu mai bine dorintie. Amu dorí adeca antâiu, ca academi'a nóstra sciintifica in anulu acest'a se pota aretá unu resultatu mai indestulitoriu de câtu in anulu trecutu. Pentru acést'a se recere, ca membrii de pan' acuma sê fia mai activi si la adunare sê se presinte toti. In câtu pentru cei ce nici câ voru a se presintá, o spunemu verde, câ natiunea ascépta si pretinde cu totu dreptulu, ca densii sê-si deie dimisiunea, ca sê se póta alege altii mai activi. A dóu'a observatiune a nóstra privesce alegerea membriloru noi. Dorimu sê se aléga câtu mai multi membrii, inse toti activi, va sê dîca, nu numai barbati cu trecutu frumosu, ci de aceia carii au si viitoriu. Academi'a nóstra sciintifica e fondata pentru viitoriu, éra nu pentru trecutu. Acestu institutu nu este, si nu e permisu sê devina unu felu de locu de repausu alu invalidiloru literari. Deci, domniloru, aveti grige sê nu adunati acolo numai ruinele literarie, câ-ci ruinele au locu numai intr' unu museu de anticitate, ér nu in o academia, ce trebue sê pórte flamur'a inaintârii. La alegerile din anulu trecutu s'a comisu o grasiéla cardinala, ce trebuie reparata acuma, intielegemu alegerea dlui B. P. Hajdeu, unulu dintre cei mai eruditi si mai activi barbati de litere pe campulu literaturei nóstre. Totu-odata sperâmu, câ in anulu acest'a nu se va mai amaná nici alegerea dlui S. Mangiuca, celu mai mare filologu alu Banatului, pe care noi lu propusesemu inca pe timpulu infiintiârii academiei."

Panà acì Famili'a, la cari si noi pucine avemu de oserbatu si de doritu. Oserbarea nostra se restringe la acea mica impregiurare, cà atare notitia avea locu mai cuvenitu in cea alalta folia, ce o publica aceeasi redactiune suptu altu nume mai populariu. Er' dorirea nostra ar' fí, cá se respectàmu mai multu ruinele literarie, deca vremu se incuragiàmu la ocupatiunea cu literatur'a romana, si se nu aplecàmu dicteriulu proverbiale: Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen. Recomendàmu teneriloru inca mai multa patientia, ruinele se voru derimá si voru cadé de sene, si voru face locu altoru edificia maretia, ce pre dereptu le astepta venitoriulu. De almentrea celi ce voru in adeveru, se fia activi, potu se fia si in afora de academia, si deca in afora voru desvoltá activitate destula, potu avé certitudinea, cà la ordinea sa voru intrá si in la-intrulu academiei, er' celi ce astepta mai antaniu se intre si apoi se lucre, ne tememu, cà voru asteptá in desiertu.

Aceste le dîcemu, cá unulu dein membrii academiei, carele nu lià inca asuprasi titlulu de ruina, si asia nu se pote considerá interesantu personalmente.

(III.)

Documente istorice.

(Continuare dein Nr. IX.)

15.

In traductiunea opului istoricu — geograficu despre Romani'a, publicatu in grecesce de fratii Tunusli, er' in romanesce de dn. G. Sion *), de care amentiràmu mai de multu **), in cea romanesca la pag. 92—4 (grec. p. 177—182), se afla unu documentu vechiu, dein a. 7028 (Chr. 1520), dela Neagoe-Voda, pentru confinie-le deintre Romani'a si Trani'a, care in tempulu de facia pote

*) Ἱςορία τῆς Βλαχίας, δαπάνῃ τῶν . . φιλογενῶν αὐταδέλφων Τουνουσλῆ, ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουςρίας, 1806, 8-o.

Istori'a terei romanesci, — de G. Sionu, Bucuresci 1863, 8-o.

**) Archivu Nr. XV, pag. 296, not. d).

fí de mare interesu, — numai câtu in traductiunea romana, cá si in cea grecesca, dupre care e facuta, ocurru unele nume propria de persone, si de locure, cari la prima vedere de sene se cunoscu a fí corupte, nu dein culp'a traducutoriului romanu, carele strinsu a urmatu testului grecescu, cí dein a' celui grecescu, care nu a intielesu bene testulu originale-lui romanescu, dupre care a tradusu.

Noi aflandune in posesiunea, atâtu a versiunei grecesci, nu numai precumu s'a tiparitu ci si in manuscrisu mai vechiu, câtu sí in a' opului originale românu inca ineditu, dupre care s'a facutu versiunea grecesca cu multe adausa si modificatiuni — credemu a face unu servitiu, fia câtu de micu, publicandu aici acelu documentu vechiu pre cumu se afla in testulu originale romanescu, prein care si lectiunile corupte amentite mai susu ale versiunei grecesci si romanesci, se inderepta, si cele genuine se restitue intru intielesulu naturale alu loru, ce in versiune lipsesce.

Nu scimu inse, deca testulu romanu alu documentului, cumu ne-lu dà autoriulu opului, si noi-lu publicàmu, e originale, scrisu in limb'a romana, ori cà autoriulu acelui opu numai l'a tradusu in romanesce dein alta limba, slovenesca, latina, ori unguresca, ce e si mai probabile.

Sub linia vomu anotá si varianti-le amentite er' testulu intregu-lu punemu aici in paralelu, precumu se aflá la P. Cantacuzino, autoriulu opului citatu, si in versiunea dnului G. Sionu; testulu de antaniu la totu casulu fiendu mai aprope de orginale, de câtu alu doilea.

P. Cantacuzino.

Кап лѳ. Хрісоаве і алте че аdеверескъ хотаръле църії кът ꙟ жос аратъ.

Izвоd de хрісов векіѕ че саѕ гъсіт пентрѕ хотаръле църii рѕmъпещі кѕ цара арdеалѕлѕі din апа Олтѕлѕі пънъ ꙟ апа Dѕпърii.

„Кѕ mіла лѕі Dѕmпеzеѕ крещiпѕл басараб вво. ші domпѕл а тот пъmъптѕл ѕпгро-влахіеі Фіѕл mарелѕі ші преа бѕпѕлѕі ръп. басараб воdъ. Скріеm Domnia mea пре кѕm съ се щіе къ пе аm токmіт кѕ Фрателе построѕ Іапош Краіѕл арdеалѕлѕі пентрѕ хотаръле ачестор doаъ пъmъптѕрі, din mѕпції плъетѕлѕі рѕmъпеск. ші din mѕпції плъції плъетѕлѕі [1]) арdеалѕлѕі. пентрѕ ачеа аm Фъкѕт паче ші Фръціе ші легътѕръ кѕ mаре блестеm.

Dрепт ачеіа Іапош краіѕл. аѕ алес din пеmешії хацегѕлѕі [2]) пе карії іаѕ тріmіс ꙟ mѕпці ла хотар. Ꙟптъі пѕmітѕл [3]) коndреш [4]) Іапош. ші къпdа [5]) лашко; ші din рекетова [6]) серечіп [7]) Францѕ. Ші din mѕжпа Фраще петрѕ [8]) ші mѕшщеа [9]) mікръѕш [10])

Tunusli, G. Sionu.

Capitululu. XLIV (T. M B.). Calinea hrisove domnesci ce constata hotarele.

(Copi'a de pe unu chrisovu vechiu, atingatoru de hotarele ţerei Romanesci si apa Oltului panà in Dunare).

Cu mil'a lui D. ḑeu Crestinulu Domnu Bassarabu Voevodu si Domnu alu totei ţerei Romanesci, fiulu reposatului Bassaraba Voda celu mare si bunu! Scriemu Domnia Nostra ce se fia sciutu, ca ne amu invoitu cu Ianoşu Craiulu Ardealului pentru hotarele acestoru doue ţeri din muntii Plaiului ţerei Romanesci si din muntii Plaiului [1]) Ardealului, pentru care amu facutu pace, fraţia si legatura cu mare blestemu.

Pentru acésta Ianoşu Craiulu a alesu Nemesi [2]) pe cari ia trimisu in munti la hotaru, si a nume [3]): Comitele [4]) Ianoşu, Chinda [5]) Lascu, Seretzi [6]) Ferenz din Rescatove, [7]) si din Musna Frasta. Petre Simuste [9]) Mecreus [10]) sidiuraulu Bizgia-

---

[1]) si in grec. edit. πλατζεΐ πλακτουλουι, in ms. mai bene πλατζι πλαετουλουι.
[2]) grec. ed. si ms. τὸν χατζάγουλον in locu de τοῦ χατζαγούλου, de acea dn. G. Sion a lasatu cuventulu netradusu.
[3]) asia si in grecesce.
[4]) grec. κοντε; ci коndреш nu e altu de câtu: Kenderes, familia renumita vechia in tienutulu Hatiegului.
[5]) in locu de къndea, ungur. Kende seau Kendi.
[6]) Rechitov'a si adi unu satu in Hatiegu; si in grec. Rescatova; si in a-ante de серечіп.
[7]) gr. inca σερεπζην, adeca: Szerecsén, seau Szerencsi.
[8]) gr. ms. forà coma intre Frasta si Petru, er' in edit. cu unu puntu intre amendoua, de unde a trecutu si in versiunea romana. Ce va se dîca Fraste, nu scimu.
[9]) locu capitale pentru adeverirea, cà traductiunea grecesca s'a facutu dupre romsnesce, facandu dein ші mѕщеа unu cuventu Simuste si nume propriu; cea grecesca si in ed. si in ms. σιμουςε.
[10]) gr. ed. μεκρέους, ms. μακρεους, va se dîca: mікльѕш, ung. Miklos.

ші din ржвл възan іаков [1]) ші din мвцещі [2]) стаікьл [3]) ші din сътчеле [4]) іaнкъл. [5])

Пентрв ачеіа ші Domnia mea am алес боері din пъмънтвл църії рвмънещі анвме Станчвл банвл ші неагое [6]) спътарів кв фрате съв радвл ші din красна станчвл пост. ші din бързщі радвл логоф. ші албвл постелнік кв фііл съв стоіка, ші din ромънещі dанчвл [7]) ші din плаіа [8]) сокол логоф. ші din половрачі [9]) бран пост. пре карі тріміціndві Domniea mea, ші стрънгъndвсе кв тоці ꙟ кътпвл жіівлві ла Мерішорі ші сфат фъкаnd кв кредіnцъ ші кв маре блестем сав легат ші сав ашезат ка маі мълт de аквм ꙟнаінте ачесте dоаъ пъмънтврі гълчеві ші ръзміріцъ ші хоціі ші пръзі [10]) ші жафврі съ нв се маі фака. чі се фіе кв маре паче ші фрьціе. еар чіне се ва ръdіка съ факъ гълчавъ сав хоції сав жафврі [11]) сав апвкътврі сав алте ръвтъці орі din партеа пъмънтвлві арdеалвлві орі de аічі din пъмънтвл рвмънеск кв капвл съ плътеаскъ. еар каре ом ва гъчі dаторнівл съв съ аівъ а фаче dрептате леце ші жвdекатъ пентрв ачеіа. ші пентрв оі вnde сар афла мвнці [12]) сав ꙟнтрвлт лок. вnde ар фі съ се іее dареа dвпре леце кв dрептате dвпъ обічеів. ші de акvм ꙟнаінте нічі dекvм алтъ гълчеавъ сав прічінъ съ нв маі фіе.

Пентрв ачеіа сав токміт ші хотаръле мвнцілор ачестор dоаъ пъмънтврі прекvм съ се щіе къ din апа Олтвлві пънъ ла рвшава de кътре пъмънтвл арdеалвлві ші пъментвл църії рвмънещі. ші ам алес ші хотаръле мвнцілор църії рвмънещі de кътре мвнції арdеалвлві пентрв ка съ се щіе вnde къръ фратова de кътре партеа ръсърітвлві ші ловеще [13]) ꙟн апа Олтвлві, еар deспре партеа апвсвлві вnde кврце гърла брвdоф сав а вавdвлві [14]) ші ловеще [15]) ꙟн апа Олтвлві ші съ се стрінгъ тоте ꙟ ценвне [16]) ваdвл [17]) вnde есте din свс de къінені, ші de аколеа пе гърла ваdвлві ші ла обършіе ші пе ла стълпвл лві неагвл. ші токма прін ваdвл мвнтелві негрв [18]) ші de de коло тот пе [19]) лві пътрв ші de аколо тот пе

cov, [1]) si dela Macesci [2]) Stanciulu [3]) si dela Secele [4]) Ianoşu. [5])

Pentru acésta si Domnia Nostra asemine am ales boeri din ţera Romanesca anume pe Banulu Stanciul, pe Negu [6]) Spatarulu cu fratele seu Radu, si din Crasna pe Stanciulu Postelniculu, si de Baresci pe Radu-Logofetulu, si pe Albu Postelniculu cu fiiulu seau Stoica, si de la Romanesci pe Dan [7]) Post., si dela Plaiu [8]) pe Soculu Logof., si dela Polovraci [9]) pe Branu Post., pe care trimitindui Domnia mea, si adunanduse toti in campulu Jiului in Merisioru, si sfatuinduse cu credinţa si cu afurisenia, s'au legatu cu tocméla, ca de acuma inainte aceste doe ţeri se nu mai aiba certe, resboie, hotii, si rapiri. ci se fia intre ele mare pace si fraţia; iar de va cuteza cineva se faca certe, hoţii, jafuri, rapiri, sau vreunu altu reu, sau din partea ţerei Ardealului, sau din partea ţerei Romanesci, se se pedepsesca cu capulu seu, si ori care omu va gasi pre datorniculu seu, se aiba a ise face dreptate dupa lege si dupa judecata. Dreptu aceea si pentru oi, ori si unde se voru gasi s'au in munti, sau in alte locuri, se capete dreptate dupa legi si dupa datina, si de acuma inainte nici decumu certa si galcéva se nu mai fia.

Pentru acésta s'au indreptatu si hotarele din munti despre aceste doe ţeri ca se se scia, din apa Oltului pana la Ruşava despre pamentulu Ardealului si despre ai ţerei Romanesci, si s'au pusu semne prin munti ca se se scia de acolo de unde curge Fratova despre resaritu, si dà in apa Oltului, iar despre apusu unde curge riuşorulu Prudovu [14]) si se varsa in apa Oltului, si se stringu tote la vadulu ce este din susu de Caineni; si de acolo in gîrla in vadulu despre Obirsia, si dela stilpulu lui Négu dreptu in vadulu Muntelui Negru; si de acolo totu pe vîrfulu muntelui pana la pétra alba; [18]) si de acolo totu pe vîrfu pana la vîrfulu muntelui Petru, si de acolo pe la vîr-

---

[1]) alu doilea locu capitalu despre orginale-le romanu; grec. ms. si ed. facundu dein σιδινράουλ nume propriu, er' dein възan іаков: μπιζγιακοβ.

[2]) si gr. ματζεςι.

[3]) si in gr. ςαντζουλ.

[4]) gr. ms. σέτζιλα, ed. σεσζίτλε; si e de mirare, cumu a nemeritu dn. G. Sion: Secele.

[5]) gr. amendoue γιάνουλ, in locu de de γιανκουλ.

[6]) si gr. νιάγοε.

[7]) si grec. Δαν.

[8]) si grec. πλαγι.

[9]) gr. amendoua: πολβράτζι.

[10] [11]) gr. πρέζάς, si ζάφουρα, vorbe romanesci luate dein originale.

[12]) si grec. in munti, er' in ms. rom. e smentela.

[13]) in ms. ловіщеа, in ambe locurele, ce erasi e smentela.

[14]) smentela in ms. rom. съ се стрінгъ in locu de: se stringu, cumu cere contestulu, si au versiunile.

[15]) gr. Αβάδου, semnu erasi de neintielegerea testului romanescu; in versiunea romana s'a omisu.

[16]) vorb'a ценвне, e una vorba vechia, ce si in cartile vechie forte raru ocurre, er' in dictiunaria-le rom. lipsesce cu totulu, si se pare a insemná abisu de ape; in ms. grecescu e spatiu vacuu lasatu pentru asta vorba neintielesa, er' in edit. grecesca si in versiunea rom. e trecuta cu vederea.

[17]) in ms. rom. lipsesce prepusetiunea in.

[18]) in ms. rom. se pare a fi omisu: ші de аколо тот пе верфв пънъ ла піатра албъ, ce se afla in grecesce si in versiunea rom.

[19]) върфв пънъ ла върфвл мвнтелві —.

вър¢ȣ пе ла mъгȣръ шї de аколеа тот пе вер¢ пънъ ла dеалȣл банȣлȣї. шї dела dеалȣл банȣлȣї тот пе вър¢ пънъ ла mȣнцїй че се кїаmъ върсътȣра вadȣлȣї [1]) шї de ачї пънъ ла mȣнцїй че се кїаmъ шъглъȣл. [2]) шї de ачї пънъ ла mȣнцїй че се кеаmъ Скїроатъ шї Дръгъшанїй шї палтїнȣл. шї шоаречеле шї mȣнцїй че се кеаmъ галбенїї mїчї шї галбїнїї mарї. ачещї mȣнцї ловеск ꙟн апа лъпȣшнїкȣлȣї [3]) шї dела mȣнцїй ачеїа еар пънъ ла mȣнцїй че се кеаmъ mъnideia. пентрȣ къ ачещї mȣнцї ловеск ꙟн апа гърлїй mъсȣлȣї. шї еар пънъ ла гърла шесȣлȣї [4]) пе mъгȣръ шї токmа пънъ ла mȣнцїй че се кеаmъ гроапà [5]) чеа mаре а nedei, [6]) шї de аколо пънъ ла mȣнцїй че се кеаmъ кракȣл скȣртелор апоі mȣнцїй скȣртеле шї de ачї mȣнцїй че се кеаmъ пържȣл [7]) шї mȣнцїй че се кеаmъ бранȣл. шї еар mȣнцїй че се кеаmъ еар nedeia шї mȣнцїй че се кеаmъ леȣрdеле. шї mȣнтеле mȣрарȣл. шї mȣнтеле Zахпевеї шї mȣнтеле че се кеаmъ тȣтїла, пентрȣ къ ачещї mȣнцї ловеск ꙟ апа гърлїеї шесȣлȣї. шї de аколеа песте гȣра шесȣлȣї ловеск ꙟн саzър. шї de ачїса пе ла върфȣл mȣнцїлор челор mарї аї Оланȣлȣї. шї de ачїса тот пе вър¢ȣ пънъ ла mȣнцїй Оланȣлȣї mїк. шї de ачїса тот пе вър¢ȣ кътре партеа апȣсȣлȣї пънъ ла mȣнцїй пїетрїї албе. шї de ачїеа тот пе вър¢ȣл mȣнтелȣї че се кеаmъ кракȣл mїхънȣлȣї, [8]) шї mȣнтеле кȣпенȣл, шї de аколеа тот пе вър¢ȣ пе mȣнтеле че се кеаmъ ал країȣлȣї. шї mȣнтеле че се кеаmъ албабеї [9]) шї mȣнтеле ꙟвълȣїт. шї mȣнтеле богdънецȣл шї mȣнтеле че се кеаmъ врашко, шї mȣнтеле връшкȣлецȣл mїк. шї mȣнтеле че се кеаmъ вър¢ȣ ръȣ. шї de аколеа тот пе вър¢ȣ пънъ ла mȣнцїй че се кеаmъ прїлопȣл ꙟн пїеатръ [10]) шї mȣнцїй че се кеаmъ ръжїса [11]). шї de аколеа тот пе вър¢ȣл mȣнцїлор че се кеаmъ Стрїтїй шї dé аколо тот пе вър¢ȣ пънъ ла гърла албъ. пентрȣ къ ꙟнтрȣ ачестеа аша се токmїръ ачещї nemeшї аї лȣї Іаnош країȣл ꙟnпреȣнъ кȣ боерїй Domnїй mеле че сънт нȣmїцї din сȣс. каре аȣ пȣс хотар сеmне пре mȣнцї. шї аȣ алес mȣнцїй рȣmъnещї de кътръ mȣнцїй арdеалȣлȣї прекȣm аȣ афлат шї аȣ adъвърат кȣ dрептате ка се фїе ачеастъ токmеалъ шї ачестȣ ашеzъmънт [12]) нестрътȣтат шї нестрїкат шї фъръ de гълчеавъ ꙟн вечї.

fulu din dealulu Banului; si din dealulu Banului totu pe vîrfuri pana la muntii numiti Varsatura Vadului, si de acolo pana in muntii numiti Saggeulu [2]) si de acolo la muntii ce se numescu Skirota, Dregsanu, Paltinudu, si Soreeele si la muntii Galbeni mici si Galbeni mari. Acesti munti toti se intalnescu la apa Lapușnescului; [3]) si din muntii aceia iarasi la muntii ce se numescu Manideia; càci acesti munti intalninduse la Gìrla Sasului, [4]) hotarulu merge de aice pe Màgura, pana la munti unde este loculu [5]) celu mare alu Anedeii; [6]) si de acolo la muntii ce se numescu Craculu Scurteloru, apoi prin muntii Scurtele, Branulu, Nedeia, Leurdele, Morarulu, Zahnevii si Tutila. Acesti munti se intilnescu la adoa apa a Gìrlei Satului, la Iezeru, si de acolo pe virfulu muntiloru celoru mari Olanulu, si de acolo pe vîrfulu muntelui Olanulu micu; si apoi totu pe vîrfulu despre apusu pana la muntii Petra Alba; si de acolo pe vîrfulu muntelui numitu Craculu Mihicului. [8]) Si pe muntele Cupenulu; si de acolo pe vîrfulu muntelui numitu al Craiului si al muntelui la Babe, [9]) si alu muntelui Invaluita, si al muntelui Bogdanețulu, si al muntelui Vrasco, si Vrasculețulu micu, si al muntelui Vîrfulu Reu; si de acolo totu pe vîrfu pana la muntii numiti Prilapulu in petra, [10]) si Rezighiĭ, [11]) si de acolo totu pe verfulu muntiloru Stritii pana la Gìrla Alba;

si pe aceste locuri au facutu linia Nemesii lui Janoșu Craiulu impreuna cu boerii Domniei mele numiti mai susu, si puinduse semne pe hotare au despartitu muntii Romanesci de muntii Ardélului cu drépta socotela, si dupa ce au judecatu cu dreptate, ca se fia acésta invoiela si acestu aședementu [12]) nestramutatu, si adeveritu si fora restalmacire pentru secoli.

---

[1]) asia si in grec., βαρσατουρα βαδουλουι.
[2]) in grec. ed. σαγγεουλ, ci in ms. gr. σαγλέουλ.
[3]) gr. ed. cá in versiunea rom., er' in ms. si mai reu: laposnasculu.
[4]) gr. cá in versiunea rom., si a dou'a ora: γκίρλαν σάσουλουι πε μάγουρα.
[5]) gr. λάκκος; in versiunea rom. pote fi erore de tipariu.
[6]) si aici s'a facutu dein genetivu cu a' impreunatu cu nume propriu una smentela, ce arata originalitatea testului romanu.
[7]) in ed. gr. lipsesce, si de ací in versiunea rom., inse in ms. grec. stà περέουλ.
[8]) grec. cá in versiunea romana.
[9]) si ms. grec. are la babe.
[10]) ed. gr. are Prilapu cu a, ci ms. gr. Prilopu cu o, cá ms. romanu.
[11]) gr. ms. ραζίγια, er' edit. ρεζίγια.
[12]) si in versiunea grecesca e: ασηζαμεόντο edit., — ασαζαμέντο ms., ce erasi adeveresce originalitatea testului romanu.

Пентрꙋ ачеіа ші Domnica mea мъртꙋріє ам пꙋс пе жꙋпан преda [1]) вел бан Краіовеі. і жꙋпан калотъ вел dворнек. і жꙋпан арват [2]) вел логоф. і жꙋпан dꙋmітрꙋ вел. віст. і жꙋпан раdꙋ вел спатар. і жꙋпан Dръгіч вел пъхар. і хамza [3]) вел komic і житіан вел стоапік. і въdіка вел пост. ші іcправпік арват вел логоф. ші ам скріс еꙋ боrdan логоф. ѫн скаꙋнꙋл четъцій тжрговіщій ѫн лꙋна лꙋі Іꙋліє 9 [5]) ан 7028.

Pentru acésta si Domnia mea am pusu martori pe jupinu Radu [1]) mare ban Craiovski, si pe jupanu Calota mare Vornicu, si pe jupanu Arvatu [2]) mare Logofetu, si pe jupin Dumitru mare Vistieriu; si pe jupinu Radu mare Spataru, si pe jupinu Draghici mare Paharnicu, si pe Hazatu [3]) mare comisu, si pe Calicu [4]) mare Stolnicu, si pe Badica mare Postelnicu, ispravniculu Arvatu mare Logofetu. Scris'amu acésta eu Bogdanu Logofetulu in scaunulu cetatii Tirgovistea, in luna Juliu [5]) la anulu 7028.

боерії че сънт іскъліці ін ієвоdꙋл хрісовꙋлꙋі басараб воdъ. барбꙋл въкърескꙋл вел ворнік. Костанdін херъскꙋл вел банꙋ. Костанdін бръпкованꙋл вел спатар. Щефан въкърескꙋл вел логоф. Костанdін Крецꙋлескꙋл вел спатар. матеі рꙋсет вел віст. костанdін кжпdескꙋл вел пах. Іорdаке Кантакꙋzіно бів вел пах. Іорdаке Колцескꙋл вел столпік. раdꙋ Фжлкоіанꙋл вел къмінар [7]) Dръгіч гречеанꙋл бів вел сърdар. санdꙋл бокшъпескꙋл бів вел серdар. Костанdін Фъркъшанꙋ бів вел шътрар.

Boerii etc. Barbu Vacarescu mare Vornicu, Constantinu Herescu mare Banu, Cost. Brancovanu mare Spataru, Stefanu Vacarescu mare Logofetu, Cost. Crețulescu fostu mare Spataru, Mateiu Russetu mare Vistieriu, Cost. Chindescu mare Paharnicu, [6]) Radu Falcoianu mare Medelniceru. [7]) Draghiciu Grecénu fostu mare Serdaru, Sandu Bucșanescu fostu mare Serdaru, Cost. Farcașanu fostu mare Satraru.

---

[1]) grecesce inca Preda, in ms. si in edictiune.
[2]) Arvat se pare a fi numele ungurescu Horvát.
[3]) in edit. grec. χαζατ; ci in ms. χασάυ, dein care s'a facutu Hazat; la totu casu, ori Hamza ori Hasan, numele e turcescu-arabu.
[4]) si grec. ζητιγιάνον ed., ζητιάνον ms.; dar de Calicu neco una urma.
[5]) nr. 9 are si ms. grecescu, ci in edit. lipsesce.
[6]) in edit. grec. lipsescu: Jord. Cantacusino, si Jord. Coltesculu si de aci in versiunea dnului G. Sionu, ci in msulu grec. se afla, inse cu lacuna: ὁ Γεοργιάκης — μέγας τόλγικος, cari editoriulu grecu neputendule supleni, le a lasatu a fora cu totulu.
[7]) si in ms. grecescu e cá in editiune.

Nota. Notele subliniarie adevereza dein destulu si aici, câtu are se patiesca ori ce testu, dein limb'a originale trecundu prein mai multe versiuni intru alte limbe, mai alesu in nume propria, cari in urma se defigureza une oria, in câtu mai nu se mai potu cunosce. Noi nu amu cutezatu a ne estende panà la esaminarea totoru numeloru propria de munti si riure, unde este variante, lasandu atari cercetari caror'a se cuvene dein dereptu, celoru dein provinci'a respectiva.

Totu acolo in Capitululu amentitu si in celu urmatoriu se afla si alte documente istorice, erasi traduse numai dupre una versiune grecesca, cari noi le vomu adauge in urmatoria-le dupa aceeasi funtana secura, careia amu urmatu si in documentulu de mai susu; inse versiunea dnului G. Sion, credemu a fi de prisosu, se o mai alaturàmu si aici.

16.

Хріcовꙋл ръпъꙋсатꙋлꙋі Antonie воdъ, dein a. — [1]).
„Сфіntei ші dꙋmnezeeщій мъпъстірі Тісmenei, ꙋnde єсте храмꙋл ꙋспеніеа пресфетаіа владічіцеі наш богороdіцеі і прокоdевіі Маріеа [2]), ші пъріпtелꙋі Петроніе егꙋмен. ші tꙋtꙋрор кълꙋгърілор. къці вор фі лꙋкꙋіtорі ѫtрꙋ ачестꙋ сфъпt сълаш: ка съ фіе сфіntei мъпъстірі cateле че се кеамъ Іаловіца [3]) ші Бахна. баре cate сънt decпре рꙋшава кꙋ toate хоtаръле лор. ші кꙋ tot веніtꙋлꙋ de пеcte tot хоtарꙋл пе хоtаръле челе бътръне ші пе семпе. ші хоtаръле съ се щіе de кътръ рꙋшава. че се хоtъраще кꙋ рꙋшъвеній. ѫп tъіꙋ de се ѫпчепе кꙋрсꙋра ръцовецꙋлꙋі. de асꙋпра ꙋnde саꙋ фост хоtъріt піеаtра бътрънъ. ші de аколо dреnt ла бъіле калde din сꙋс ѫ апа черпій. ші аꙋ пꙋс акꙋm tреі каdій [4]) еар піеаtръ хоꙋар. ші еар пе кꙋрсꙋра цъцовецꙋлꙋі [5]) ѫ жос пъпъ ѫ апа въdіца [6]), ші пе воdіца [6]) ѫп жос пъпъ ѫп Dꙋпъре. пеntрꙋ къ ачесте cate че сънt

---

[1]) Forà anu si dî, inse pre la a. 1669—1671, pre candu a domnitu.
[2]) Cele slavenesci insemna: „adormirei prea S. Domnei nostre Nascutoriei de D.dieu si pururea Vergurei Mariei.“ In ms. grecescu e lacuna pentru unele vorbe, ce lipsescu, ci in editiune lacun'a nu se vede.
[3]) in ms. gr. Iulovitia, er' in edit. Ialomiti'a cu smentela.
[4]) Cadii turcescei: judecatori.
[5]) asia aici ms.
[6]) gr. numai cu o.

mai сꙋс скрісе. сꙟnt бъtpъне ші dpente але сфintei mъnъctipi Ticmenei date ші miлꙋite de алці бъtpъni Domni de mainainte време, ші леаꙋ ціnꙋt сфъnta mъnъctipe кꙋ бꙋnъ наче пе ачесtе хоtарꙟ ші семне че скріꙋ mai сꙋсꙋ. еар de ла о сеamъ de време ꙟn коаче фоаpte саꙋ скꙋлаt tꙋрчі dꙋпъ mapцinea a toatъ цара Domniei меле кълкꙟnd хоtаръле църії челе бъtpъне. ші фъчеа еі хоtаръ къ сꙟnt пре ꙋnde наꙋ фост. ші аꙋ фост кълкаte ші ачесtе хоtаръ че сꙟnt mai сꙋс zісе але сфintei mъnъctipi Ticmenei de кътpе tꙋрчі dела рꙋшава de шаꙋ фъкꙋt вії ші case. ші че аꙋ врꙋt пе пъmъntꙋл църії. еар dꙋпъ че пе дꙋрꙋі ші пре noi преа бꙋnꙋл ші преа milostiвꙋл Dꙋmnezeꙋ кꙋ domniea църії pomъneщі ші пе фъкꙋ mepгъtopi ꙟnainte ші пꙋptъtopi de гріжъ [1]) а пъmъntꙋлꙋі ꙋнгровлахіеі цinꙋtꙋpiле Олtꙋлꙋі сꙟnt [2]) възꙟnd Domniea mea ачесtе лꙋкрꙋрі фъкꙟnd tꙋрчії mъpцineni ші mꙋnчind ка съ спореаскъ лꙋкрꙋл de a лꙋа пъmъntꙋл църії, кълкꙟnd хоtаръле челе бъtpъне, ші mꙋлtъ гълчавъ tpъцеа цара кꙋ dъnшії, ші ꙟnкъ се pъdікасе ші ꙋn tꙋрк nazip dела чеtatea вozъі [3]) nꙋmеле лꙟї ера Deлі Мъpzea. каре кꙋ mꙋлte фелiꙋpі de кꙋвinte ꙋшкла ші meщeшꙋгꙋрі ка съ іа бълціле църії съ фie пе сеama лꙋі. zікꙟnd къ аша аꙋ фост mainainte време. ші ꙟntinzindꙋсе ші афаръ din бълці ка съ іа пъmъntꙋл църії dꙋпъ mapцine mepгꙟnd ші ла ꙟnпъръціе кꙋ mꙋлte кꙋвinte ка ꙋn om ръꙋ ші вoitopiꙋ de ръꙋ църії. de каре лꙋкрꙋ Domniea mea ꙟntpaлt кіп nam авꙋt кꙋm фаче. чі am сokotit ꙟnпреꙋnъ кꙋ чinct. пъpintеле nostpꙋ mitpoполіt кіp Ѳeodocie. ші кꙋ тоці чinct. dpeгъtopії Domnii меле, ка съ nꙋ фie кълкаt пъmъntꙋл църії ші хоtаръле челе бъtpъне de кътpе tꙋрчі.

Deчі кꙋ воеа ші кꙋ ꙟndemnapea a toatъ воеpimea mapі ші mічі ші a toatъ цара Domnii меле. алесаm Domniea mea ші ꙟntpꙋ сфаtꙋл Domniei меле еар чinctiцii dpeгъtopії Domniei меле Георге Бълеаnꙋ бів вел бан і пе Георге [4]) вел dворnік, і пе раdꙋ Крецꙋлескꙋл вел логоф. і пе шъpбан Kantakozino вел спаtap ші кꙋ алці dpeгъtopі воеpі de iam tpimic Domniea mea пеntpꙋ ачел лꙋкрꙋ ла чicт. поаpтъ ла ꙟnпъръціе de аꙋ аpъtat domnia лор ші аꙋ спꙋс toatъ жалба църії пеntpꙋ пъmъnt ші хоtаръле църії кꙋmкъ ле калкъ tꙋрсії mъpцineni. ші че певое tpaцem кꙋ dъnшії. ші кꙋ бꙋnъ певоinцъ саꙋ певоit ачещі воеpі аі църії ші аі Domnii меле ка nіще крещіnі бꙋnі ші вoitopі de бінеле църії. ꙟntpaчеia чicт. ꙟnпъpat, dака аꙋ възꙋt atꙟta жалбъ че аꙋ лꙋкpat ачещі аі Domnii меле чinctiцi воеpі че сꙟnt mai сꙋс zіші. саꙋ ꙋmiлit ші неаꙋ dat ꙋn агъ кареле ера nꙋmеле лꙋі Хꙋсеin ага селеаm чеаꙋш ісправnік пеntpꙋ ачесtе лꙋкрꙋрі. ші кꙋ хокіꙋmꙋрі ꙟnпъръtещі ла tpei kadії аnꙋme Meemet афendi ꙋdpiean dела рꙋш [5]) і Хансіле́ [6]) ефendi гimꙋлџіка dела цiꙋpцiꙋл [7]). ші Софіеаnꙋл dела рꙋшчава [8]) de аꙋ веnit aічі ꙟn царъ ꙟnпреꙋnъ кꙋ воеpії Domniei меле каре сꙟnt mai сꙋс скріші ла скаꙋnꙋл Domnii меле ꙟn Бꙋкꙋрещі. ші еар сokotind Domniea mea. ші tpimісеі еар пе domnia лор Георге Бъ леаnꙋ л баnꙋ і пе Георге вел вориік ші пе шъpбаnꙋ Kantakozino вел спаtap de аꙋ mepс ꙟnпреꙋnъ кꙋ ачест агъ ꙟnпъръtеск че е скріс mai сꙋс de аꙋ лꙋаt mовіла kadiea dела рꙋш і kadiea dела Цiꙋpцiꙋл че сꙟnt mai сꙋс скріші. ші аша кꙋ dъnшії ші кꙋ алці tꙋрчі бъtpъni mъpцineni oameni de чinctе карі аꙋ щiꙋt хоtаръле челе бъtpъне пе ꙋnde сꙟnt. ші саꙋ dꙋс ла рꙋшава ла хоtаpꙋл църії de сꙋс, ꙋnde сꙟnt ачесtе mошії че сꙟntꙋ mai сꙋс zісе але mъnъctipii Ticmenii. Deчі віind ші беiꙋл ші кꙋ kadiea ші кꙋ mꙋлці tꙋрчі dела рꙋшава аꙋ ꙋmблаt ші аꙋ кꙋꙋtat toate хоtаръле бъtpъне. ші саꙋ афлаt пiеatpa хоtарꙋлꙋі ла вꙟрфꙋл de ꙋnde се ꙟnчепе кꙋрсꙋра pъцoвеꙋлꙋі. ші din пiеatpъ пе pꙋцoвеꙋ ꙟn сꙋс пъnъ ꙟn апа вodiцii. ші пе вodiцъ ꙟn жос пъnъ ꙟn Dꙋnъpe ші de кътpе чернa dела пiеatpa хоtаpꙋлꙋї пъ din сꙋс de бъіле калdе ꙟn апа чернії dpent. каре хоtаp фостаꙋ кълкаt de кътpе рꙋшъвеnі ші de ꙋn Zaꙋm аnꙋme.

Deчі възꙟnd ачест агъ ꙟnпъръtеск din преꙋnъ кꙋ kadiчії кꙋmкъ adeвереазъ къ аꙋ фост ачела хоtаpꙋл църії mъptꙋpicind mꙋлці tꙋрчі бъtpъni. еар аꙋ пꙋс хоtаp ші пiеatpъ аколо ꙋnde аꙋ фост лꙟнгъ ачеleaші пiеatpъ кꙋ кърбꙋnі din жос ка съ фie стъtъtop кꙋm аꙋ фост ші mainainte време, ші dꙋпъ ачеiаші de аколо еар аꙋ лꙋаt mapцinea ꙟn жос mepгꙟnd tot пе mapцine ꙟnпреꙋnъ кꙋ kadiiꙋл dела рꙋш

[1]) in ms. numai гръ, ce e smentela de pena.

[2]) vorbele: цinꙋtꙋpiле Олtꙋлꙋі сꙟnт, — suntu forà intielesu, de acea in ms. grecescu lipsescu lasandu spatiu albu, er' in editiune nece spatiulu nu a mai remasu.

[3]) in grec. Οζου, si in ms. si in editiune.

[4]) si in grec. lipsesce conumele.

[5]) asia si mai diosu.

[6]) in ms. grecu lipsescu, in ed. Hassaki.

[7]) кadi in grec. in locu de ка, de.

[8]) asia si in ms. grecescu.

Мехmet еФendi ѕdpiaнѕл ші kadiiѕл dела Цiѕрџiѕл хоп селіm [1]) еФendi ot гimѕлџіka [2]) пре toate хоtаръле църії de кътре Бръілъ. ші аколо аѕ Фост ші kadiiѕл dела Бръіла anѕme [3]) de аѕ tokmit toate хоtаръла църії пънъ ꙟн цършѕріле Dѕпърії съ Фie пънъ ѕnde аѕ Фост din векime din преѕнъ кѕ боерії Domnії меле. Георге банѕ, і Георге dворпік ші Шърбан Kantakozino вел спатар ші аѕ Фъкѕt оцеtѕрі dѕпре ла tоцї kadiї dѕпре марџіне кѕ мѕлцї tѕрчі oameni бътрънi ші de vincte мъртѕрії dѕпре ла toate орашъле tѕрчещі, ка съ нѕ mai Фie хоtаръле ші пътъпtѕл църії кълкаte de кътре tѕрчії мърџineni Фър de щirea Domniei ші Фър de воеа църії. чі съші цie Domnѕл пътъпtѕл църії кѕ toate хоtаръле ші бълціле ші гърлеле прекѕm аѕ Фост din векime. ші аѕ рътас ачел пазър dеlі шързак кареле се рѕdікасе пеntрѕ бълцї de жѕdекаtъ. ка ѕн оm че ѕмбла Фър de ісправъ. аша am потолit Domnica mea ачест лѕкрѕ. ші am ашъzat ка се Фie стътътор ші неклътіt ꙟн веак! ші am dat Domniea mea ші сФintei мънъстірі Тісmенії ка съші цie ачесte мошії de кътре рѕшава. пе хоtаръле ші пе семнеле че сънt mai сѕс скрісе. съ аібъ вое кълѕгърії съші іа віпърічѕл dела tоцї чеі че вор авеа вії пе пътъпtѕл мънъстірії. вер tѕрк. вер сърбѕ. ші din tot съші іа венitѕл. еар каре пар вреа съ dеа аdеtѕл съ ісе taie віеа. ші съ ле арѕнче ꙟн Dѕнъре. ші съ стріче toatъ храпа лѕі ші се Фie гоnit dѕпъ ачел венit. юне ot когождi. ot notirnoвелnic порозim гвomid. іnрочі. [4])

Nota. Si acestu documentu se afla in versiunea greceasca, edita si msa, si de acì la dn. G. Sionu, in ed. gr. la pag. 182—8, in cea rom. p. 95—8. Este de oserbatu, cà afora de alte smentele in versiunea grecesca, ce s'au atensu in parte in notele subliniarie de mai susu, erorea mai colosale e chiaru la inceputu, unde in loculu dativului dein originale: СФintei ші dѕmnezeещії мънъстірі — ші пърintелѕі Петроnie ігѕmенѕ, caror'a se adreseza acestu chrisovu, greculu a scaimbatu in nominativu: Santa si D-deasca monastire, si mai in colo in genetivu: si a parintelui Petroniu.

17.

Хоtърnічіеа din zілеле лѕі Antonie водъ че саѕ Фъкѕt мошіілор карі сънt ꙟн прежѕрѕл Цiѕрџiѕлѕі.

„Noi боерії че am Фосt орънdѕіцi. Георге Бълеанѕл бів вел бан. і Георге вел ворпік. і radѕ Крецѕлескѕ бів вел логоФ. і шърбан Kantakѕzino вел спатар. і кѕ алцї боері ші dрегътоpі каре mai жос се вор ісклъі. Фiind орънdѕіцi кѕ порѕнка Domnѕлѕі нострѕ Іѡ. Antonie ввd. am мерс ка съ къѕtъm ші съ deсконерim хоtаръле мошіілор църії че сънt ꙟпрежѕрѕл Цiѕрџовѕлѕї каре се ꙟппресѕрасе ші съ кълкасе пела кънѕtѕіеле deспре Dѕнъре de кътре цѕрџѕвені. ші Фiind ші dѕmнеалѕі Хѕсеіn Селеаm ага орънdѕіt пеntрѕ ачесt лѕкрѕ dела преа пѕтерпіка поръ кѕ Ферmаn ꙟпъръtеск. ка съ adѕкъ пе Мехmet еФendi kadiѕл dела рѕші мѕвела. ші ꙟпреѕнъ кѕ kadiѕл dела цѕрџѕл ші dela рѕшава се черчеtеze хоtаръле църії. Dечі adѕкъndѕсе мѕвелаоа ші чеілалцї doi kadiї. am мерс ꙟн Фаца локѕлѕі кѕ мѕмбашірѕл ші кѕ noi din преѕнъ de саѕ черчеtat ші саѕ dovedit хоtаръле църії челе векі ші бътръне ші саѕ алес ка съші стъпънеаскъ Фieші кареле мошііле кѕ паче пънъ ла хоtаръле че се ва аръtа mai жос. Dечі ꙟntъі ла мошііле мънъстірії radѕлѕі водъ. че се пѕмеще Паратѕбак [1]). і речені каре сънt din сѕс de Цiѕрџѕл ꙟн малѕл Dѕнърії dрепt мошіеа Odiвoi ѕnde саѕ пѕс пieаtръ. ші de аколо песте балъ dрепt спре царъ ла мовіла че се пѕмеще а Міхнії водъ ші de аколо ꙟн жос ла dрѕмѕл банѕлѕі [2]) пънъ ꙟн капѕл ачесtор мошії anѕme Местѕпънещі [3]) і Гѕрбанѕл. Опчщі [4]) і Косовенії. і Фрънцъщії [5]) і Шърбънещії [6]) пънъ ла Щіѕбеѕ [7]) лъпгъ ѕп лак. ші de аколо dрепt ла Dѕнъре ла гѕра апеі че се zіче Кѕмаіка [8]) ѕnde есе din Dѕнъре din каре се Фаче гърла СФредеѕлѕл. ѕnde саѕ пѕс пieаtръ ла гѕра Кѕманії [8]) ꙟн малѕл Dѕнърії. ші пънъ ла ачесte семне аѕ рътас съші стъпъпеаскъ Фieші каре мошііле църії. ші Цѕрџѕвенії съ пѕ се ꙟntinzъ mai мѕлt песте ачесte семне. dѕпъ кѕm се аратъ mai сѕс къ саѕ аdеверit ші саѕ dесконерit хоtаръле. кѕ ісбръпіреа жѕdекъцїі а пѕмiцiлор kadiї. пеntрѕ каре саѕ dat ші ачасть

---

[1]) vedi mai susu sub [6]).

[2]) vedi totu acolo sub [7]).

[3]) lipsesce numele, pentru care in ms. grecescu e lasatu spatiu albu.

[4]) Ce mai urmeza in grecesce, ed. si ms., impreuna cu numele martoriloru, in ms. rom. suntu omisa.

[1]) in grec. ms. cu Mβ la inceputu: Baraipani, er' in ed. cá in versiunea rom. cu P: Paraipani.

[2]) asià si in grec.

[3]) in grec. numai Stapanesci.

[4]) in grec. numo Ocesci.

[5]) gr. Fratiesci.

[6]) in grec. Sirmanesci.

[7]) gr. Stubeiul.

[8]) in grec. numai Cumasca; er' cele de intre aceste doue vorbe lipsescu in grecesce.

карте а поастръ пȣmiтелор moшiї. ка съ пȣ mai фie прічіпъ. ачеаста скріеm. [1])

Nota. De si interesulu acestui documentu e curatu locale, l' amu adausu in seriea celoru mai de in a-ante, pentru originalitatea lui. De almentrea inca e sciutu, cà Giurgiu panà la pacea dela Adriànopole, a fostu cetate turcesca, cá si Rusiav'a, si noi inca amu vediutu la a. 1836 inscriptiunea araba la baserec'a crestina din Giurgiu straformata dein Oratoriu turcescu.

18.

Челе че скріе Ꙟп крȣчеа de піеатръ, че саȣ пȣс хотар кȣ цара ȣпгȣреаскъ ла ръȣл Badȣлȣї сȣd Арџеш.

Ꙟп zілеле преа Ꙟпълцатȣлȣї бȣпȣлȣї шi крещіпȣлȣї Domп църії сале Коcтандin Nікoлаe Ввd. фііnd оръпdȣіt dȣmпеалȣї чіпст. Мехmet ефеndi. dȣпъ че саȣ фъкȣt паче пеntрȣ tot хотарȣл църії рȣmъпещі. съ ле ашаzе [2]) Ꙟпчепереа търџіпілор църії. dела четатеа рȣшавеі шi пъпъ аічі. каре dȣпъ хрісовȣл че аȣ фост гъсіt dȣmпеалȣї Хера в. віст. фііnd оръпdȣіt Ꙟп ȣрmареа ръzmіріцiї аічі ла тъпа жȣdeцȣлȣї деспре Сiбіȣ. Ꙟп каре хрісов есте леат 7205 [3]). еар Ꙟп жос фііnd крȣчеа стрікатъ пȣ щіm чеі mai скріе. еар Ꙟп dосȣл крȣчії скріе. Ꙟпсъ „шаȣ хотаръt съ се пȣіе ачеастъ крȣче de піеатръ Ꙟп mіжлокȣл апеі ръȣл вadȣлȣї. шi ла капȣл [4]) поdȣлȣї din коаче съ фіе стражъ рȣmъпеаскъ шi ла о парте шi ла алта“ кȣ каре шi акȣm ашіждіреа dȣпъ ачест хрісов саȣ ашеzat. шi саȣ ръdікат хотар ачеастъ крȣче ла леат 7249 [5]) іȣл. 15. фііnd деспре партеа порцiї dȣmпеалȣї Мехmet ефеndi. шi деспре партеа пеmцілор. конте Коловрад кȣ кѫціва офіцері ла ачест хотар че саȣ рѫdікат аічі. ачеастъ крȣче фііnd пȣсъ Ꙟп ръȣ Ꙟп mіжлокȣл апеі. каре се веде къ віind апа mаре аȣ сфъръmat tot. аȣ Ꙟпnъmоліто пȣmai че аȣ гъсіt о бȣкатъ dепtрȣпса. каре скріе че mai сȣс аратъ. [6])

Nota. Acestu fragmentu se pare a fi unà relatiune, ce autoriulu pote cà o aflà scrisa de altu ceneva, seau deca e scrisa de insusi autoriulu, destulu de incalcitu a scris'o. Cele alalte reflesiuni s'au premisu sub linia.

19.

Іzвodȣл хрісовȣлȣї раdȣлȣї водъ фіȣл раdȣлȣї водъ.

„Кȣ mіла лȣї Dȣmпеzеȣ Іѡ. раdȣ ввd. шi domп атоатъ цара рȣmъпеаскъ фечорȣл mареȣлȣї шi преа бȣпȣлȣї раdȣ ввd. Datam Domпіеа mea ачеастъ карте а Domпіеі mеле преа чіпстітȣлȣї пъріnteлȣї епіскопȣлȣї Кір Апъпіеа, шi сфіntеі шi Dȣmпеzееџії бесерічі а епіскопіеі din Бȣzеȣ. ȣnde есте хратȣл преа сфіntеі аdормірі, а преа сфіnте кȣратеі преа благословітеі стъпъпеі поастре пъскътоареі de Dȣmпеzеȣ шi пȣрȣреа фечоареі Маріеі. ка се фіе еі іпоріе mі скаȣп de жȣdeкатъ. каре есте de сȣфлетеск фолос. dȣпъ леџеа лȣї Dȣmпеzеȣ шi dȣпъ креdinца крещіпеаскъ і жȣdeцȣл Бȣzеȣлȣї, і жȣdeцȣл. Слаm рȣmпік. і жȣdeцȣл Бръілеі. і жȣdeцȣл Саакȣ. ачесте патрȣ жȣdeце кȣ toate хіротопііле преоцещі шi бісерічещі, dȣпъ кȣm сѫпt ашеzate шi tokmite de чеі че аȣ фост mai пaіnte de noi бътрѫпі Domпі. ашіждереа шi Domпіеа mea am tokmit шi am ашеzat ачеастъ de mai сȣс епоріе. din преȣпъ кȣ преа сфіпціа са mареле ал пострȣ пъріnte шi ал лȣmеі патріарх Кір Іереmіеа. шi кȣ тоці архіереї шi епіскопії шi ігȣmeпі шi tot съборȣл бісеріческ. шi тоці боеріі Domпіеі mеле mарі шi mічі. ка се фіе сфіntеі шi mаріі бісерічі скаȣп шi temeiȣ кȣ Ꙟптърірe, шi сфіпцілор епіскопі, шi dȣmпеzееџілор преоці. шi кълȣгърілор че вор фі лъкȣіtорі ла сфѫntȣл ачеста лъкаш. de ківерпісеалъ шi de Ꙟпбръкъmіnte, еар Domпіеі mеле шi пъріпцілор Domпіеі mеле, шi челор mai din аіnte ръпъвсаці Domпі вешпікъ поmепіре. пеntрȣ ачеаста am dat шi am adаȣс, шi am ашеzat шi Domпіеа mea преа чіпстітȣлȣї пъріnteлȣї епіскоп Кір Ananіа шi сфіntеі шi dȣmпеzееџії бісерічї din Бȣzеȣ ка сеі фіе ачест ашеzъmъnt пеклътіt de піmіпеа Ꙟп вечі.

Дечі пре чіпе ва алеџе Domпȣл Dȣmпеzеȣ алt domп шi облъdȣіtор dȣпъ петрекапіеа поастръ, de ва чіпсті шi ва пъzі шi ва Ꙟптърі ачест mai сȣс zіс ашеzъmъnt, пре ачела Domпȣл Dȣmпеzеȣ съл чіпстеаскъ шi съл Ꙟптъреаскъ Ꙟптрȣ domпіеа лȣї, шi Ꙟп веакȣл віітор преа кȣрата mаіка лȣї Dȣmпеzеȣ съї фіе фолосітоаре, шi акоперітоаре. еар de ва стріка шi ва кълка саȣ ва стрȣmtа Ꙟпtралт кіп ачест mai сȣс zіс ашеzъmъnt, пре ачела Domпȣл Dȣmпеzеȣ съл калче шi съл сфъраmе шi съ ȣчігъ аічі трȣпȣл лȣї. шi Ꙟп веакȣл віітор сȣфлетȣл лȣї. шi съї

---

[1]) lipsesce datulu in tote.

[2]) gr. ασεζαρε luatu dein testulu rom.

[3]) dupa Chr. 1697; asia si ms. grecescu 7205; er' editiunea grec. si rom. 7025 (d. chr. 1517), care e erore.

[4]) asia in ms. grec.; er' in edit. grec. si rom. c a p a c u l u, care erasi e erore.

[5]) dupa Chr. 1741.

[6]) in edit. grec. pag. 191 seq. er' in cea romana p. 98 seq.

фіе пъръш преа кѫрата maiка лѫі Dѫmnnzeѫ, ꙟn вечі amin.

і eatъ шi mъртѫрії am нѫс Domniea mea. пе жѫпаn Ctoiка [1]) бів вел ворпік. і жѫпаn Коadъ вел ворпік. і жѫпаn Dръгічі спатар. і жѫпаn Ctpoie спатар. і жѫпаn Ѫdреа вел віcт. і Dparomip вел спатар. і Крачеа [2]) вел пахарпік. і Алвѫл вел столпік. і Бadea вел коmic. і Ctanчѫл вел пост. шi іспpавпікѫл Преda логофът. шi am скріс еѫ Ctan padѫл ꙟn орашѫл Тжрговіщії. Cent. 17. леаt 7052. еар dела Хс̃ 1544.

Nota. Documentulu se afla in grec. si rom. Capu XLIV, ed. gr. p. 195. seqq., rom. pag. 101 seqq.; er' la P. Cantacozino in capu XXVII.

(XII.)

Libertatea cuscientiei in Transilvani'a.

(Continuare dein Nr. XXII.)

Art. 11. Popii sasesci chiaru atât'a se platesca in contributiunea acést'a, câtu importa tax'a loru anuale. Culegerea se se faca prein oficiali sî decani.

Art. 13. Dela Crestinii celi noi se incaseze oficialii comitatului 1000 de taleri, sî deca nu i-aru dá cu bun'a, se lege pre câti-va de celi mai avuti sî se-i tienia inchisi usque ad depositionem summae.

Art. 24. Capelanii popiloru sasesci se dè câte 2 taleri sî diumetate.

Sub Ioane Kemény.

1661 Apr. 23, adun. gen. in Bistriti'a.

Art. 19. Prein Art. 4 dela 1658 s'a decisu, cá popii de ori-ce confesiune se jure credentia tierei sî Principelui. Acést'a se incuvenientieza sî acumu cu acelu adausu, cá toti superintendentii, seniorii sî vicarii se depuna juramentulu acel'a in a-antea capitulului seau a presiedentelui tablei, er' popii celi alalti in presenti'a altoru nobili.

Sub Mich. Apafi I.

1661 Nov. 20, adun. gen. in Sieic'a mica.

Conditiunile propuse lui Mich. Apafi cu ocasiunea inarticularei si intarite de elu cu juramentu:

Conditiunea 1 usque inclusive 21 suntu totu acele, ce in adunarea tienuta la 1658 Nov. 6, in M. Osiorheliu (corege: 1658 Oct. 5. in Sedisior'a) s'au propusu lui A. Barcsai. [intre cari cea de antâniu erá conditiunea a II propusa lui Racoci II 1652. pentru asecurarea celoru 4 relegiuni recepte.]

Art. 1. Spune, cà pentru aperarea tierei e necesariu a cere dela Ali Pasi'a 6000 de Ianiciari sî 4000 calareti marginari Turci. Spre sustienerea acestor'a se arunca contributiune sî se specifica, cene câtu se dé. „Predicatorii câte unu cubulu micu de grâu, mesterii (cantori-docenti la reformati) de-su mai cu potere, câte doue metrete de grâu sî furagiu, era celi mai meseri câte una metreta. Protopopii, decanii si vicarii suntu detori a culege in data bucatele aceste sî ale administrá in man'a oficialiloru comitatensi seau scaunali.

1662 Oct. 20, adunare gen. in Mediasiu.

Art. 5. Mai in colo se decide, cá boerimea sî nobilimea fagarasiana se contribua cá sî alalta nobilime; taliatorii de sare, morarii, popii romanesci, ungurésci sî sasesci se platesca câte unu taleru, care se-lu culega protopopii si vicarii sî se-lu administreze in man'a perceptoriloru; era mesterii se dè câte ½ taleru.

Art. 19. Crestinii celi noi se platesca câte unu taleru de capu.

1663 Juliu 20, adunare in castrele dela Cheti'a.

(Se arunca noue contributiuni pentru Turci.) Art. 4. Popii romanesci se dè totu doi unu taleru; totu asiá sî morarii straini. Maramuresianii se contribuesca cá si comitatele dein Transilvani'a.

1664 Januariu 31, ad. gen. in Cinculu mare.

Art. 28. (Contributiuni noue pentru multiumirea Portei.) . . . . Popii sasesci cu totii la o lalta se dè una milia de taleri. Popii romanesci de capu câte unu taleru. (Totu unu taleru aveá se dè sî fie-care nobilis unius sessionis.) . . . Aceste dàri suntu detori a le culege . . . dela popii sasesci superintendentii loru, era dela popii romanesci episcopulu loru. (Despre popii confesiuniloru ungurésci in acestu Articlu nu ocure nece una amentire.)

1664 Nov. 1. adunare gen. in Sedisior'a.

Art. 6. Despre santîrea serbatorieloru, despre amblàrile de dominec'a, tienerea tergureloru sî alte necuvenientie de aceste este oprire apriata in edictulu 51 alu Aprobateloru, care se intaresce sî acumu asiá câtu oficialii se-lu publice sî grigesca de strinsa observarea lui.

Art. 7. Sî cu respectu la tenerii, ce s'au determinatu a studiá, se decide cá aceli-a, ce aru stá ascunsi numai pentru incungiurarea iobagiei sî nu aru continuá studia-le pre cumu se ar' cadé, — de suntu fetioriu de iobagi — se fia detori a dá garanti despre aceea, cà se voru aplecá in functiuni de predicatori sî scolastece. Seau de nu aru capetá garante, se dè credentiunali. Era deca se voru aplecá la alte deregutorie, proprietarii-i voru poté recere . . .

Art. 8. Candu omenii de una confesiune aru luá

---

[1]) in grec. Stancul, si in ms. si in editiune.

[2]) in grec. Кріаца seau Кріачя.

cu poterea baserec'a altei confesiuni, se se purcedia in contr'a loru dupa Articulu.

Art. 9. Deca ore-care tieranu va neglege cultulu divinu de 3 ori dupa olalta sî nu va poté aratá causa cuvenientiosa, proprietariulu va pune pre unulu ca acel'a in caladaua.

Art. 10. Se dau sî casure de acele, de barbatulu parasesce mulierea sî mulierea pre barbatulu seu; ma inca cutare femenia bene sciendu cà barbatulu seu traesce in prensoria (la Turci ori Tatari,) se marita de nou sî duce cu se-ne averile barbatului seu sî le predeza; apoi nece la despunerea scaunului popescu nu se reintorce la barbatulu seu de mai in a-ante. Deci se decide cà fia-care parte e detoria a se reintorce, deca scaunulu popescu judeca se vietiuesca impreuna, — sî deca mulierea celui, ce a fostu in prensoria, s'a maritatu dupa altulu sî dupa reintorcerea barbatului de mai in a-ante nu voliesce a se reintorce la elu, seau acest'a nu o primesce, se fia detoria a-i reintorce averea predata. Intru care oficialii suntu detori a face satisfactiune deplina. — Chiaru asiá se indetorescu sî barbatii facia cu mulierile loru. (Adeca aceli-a, ce fiendu mulierile loru in vietia s'aru recasatorí.) — Sî deca cineva nu ar' dimite mulierea straina, unulu cá acel'a se se pedepsesca panà la 200 fl.

Art. 11. S'a facutu aratare sî despre aceea, cà unii predicatori nevolîndu a sci de contradîcerea patroniloru sîa poporului remanu (prein satele loru) pretendiendu, cà partea mai mica a poporului-i accepteza de parochi. Deci se decide, cá intru asemene casu protopopulu se fie detoriu a asiediá pre predicatoriu intru altu locu.

Art. 12. Se plangu sî despre aceea, cumu cà atâtu in tempurele aceste de resmiritia câtu sî in a-ante de aceea, dele unele eclesie sî privati s'au luatu bani sî bunure sub spe futurae restitutionis. Acumu deca pretendentii receru bunulu loru, detorii, fia reversali câtu de strinse, i inderepta pre calea legii, seau-i porta cu vorb'a. Deci s'a decisu, cá unde detorí'a va fi adeverita prein scrisoria seau marturi, sî detoriulu dupa una recercare simpla nu ar' platí-o, oficialii locali se liè satisfactiune dein bunurele lui; seau deca nu ar' avé bunure de ajunsu, atunci se-lu sî prendia. Interesulu platitu tempore intermedio se nu se compute in capulu baniloru. Sî deca oficialii nu aru face acestea, toties quoties in poena articulari convincantur, omnibus juridicis remediis praescisis. Era deca detorii s'au stinsu, detorí'a vene pre celu, ce a sucesu in bunurele loru. Intru aceea pre cumu nobilimea dein afora sî omenii de alte ordini potu purcede in contr'a orasianiloru, amesuratu celoru scrisa intru acestu Articlu, chiaru asiá potu orasianii in contr'a altor'a. — Deca cene-va voliesce a purcede in contr'a detoriului seu dupa tienorea oblegatiunei, pote se purcedia.

1665. Maiu 1, adun. gen. in Alb'a.

Art. 1. Dupa ce s'a aratatu, cumu cà unii protopopi sî popi romanesci curatu numai dein injuria privata au opritu dela basereca sate intregi, mortii nu i-au inmormentatu, pruncii i-au lasatu se mora nebotezati, — pre cumu s'a templatu mai de a prope in comitatulu Huniadorei, — se decide, cá episcopulu romanescu se cerce lucrulu sub amissione honoris et officii sî pre culposi se-i pedepsesca pro demerito.

Art. 30. (Se normeza contributiunea.) . . . Popii sasesci — intielegundu aci sî pre celi dein Tier'a Bursei — 1000 de taleri. Popii romanesci 500 de taleri. (De celi ungurescì nece aci nu e amentire. — Dupa Art. acest'a una porta aveá se dé 10 taleri, — sî unde locuitorii nu-su computati dupa „porte," 10 omeni se lieu dereptu una porta.)

1665. Sept. 10, ad. gen. in Iernotu.

Art. 6. Se aude, cà in patria se templa multe fapte in contr'a lui Ddieu sî multe blasfemie, in asiá mesura, de unii deconsiderandu preceptulu lui Ddieu sî articlii tierii, dominec'a sî in serbatorie mergu la aratu, la secere, cosa sî alte lucrure; ma inca sî injura spurcatu. Deci se decide, cá vice-oficialii sub amissione honoris et officii se citeze pre unii c'a acesti-a la scaunu (derék szék) sî acolo cu eschiderea ori-caroru remiedia se li se alega lucrulu; sî cari se voru aflá cà au calcatu serbarea dominecei sî au injuratu, cu desclinire cari au injuratu cu vorbele „ördög teremtette" (va se dîca: puliu, produptu de dracu, — camu cumu dîcemu sî noi: porcu de cane, ce esci tu,") deca-su trecuti de 24 ani se fia ucisi cu petri; era celi ce voru fí mai teneri se se pedepsesca cu batalia.

1665 Nov. 8. adun. gen. in Alb'a.

(Se arunca contributiune, 16 taleri de porta.) Art. 15. . . . Tiera Fagarasiului, intielegundu aci sî boierimea sî popii romanesci, cu totii la olalta se dè 2000 de taleri . . . Popii sasesci cu totii la olalta 500 de taleri, totu atât'a sî celi romanesci, asiá câtu a fora de popii dein tiera Fagarasiului nece unulu se nu se pota sutrage de sub acesta contributiune dein care protopopii se platesca 100 de taleri, era restulu celialalti popi.

Art. 23. Acatolicii dela Odorheliu se plangu, cà seculari sî popi catolici le-au taliatu drumulu spre mormentariu, pentru care acumu le cauta a trage diosu gardure cá se-si pota astrucá mortii, sî cu alte necuvenientie-i asuprescu cu destingere candu facu processiuni, stau in a-antea baserecei acatolice, pusca sî striga spre a-li scandalí in cultulu divinu. Deci s'a decisu, cá pre 11 ale urmatoriei pretoriulu (Fö tiszt) Odorheliului sî comisarii despu sia parte catholicorum Paulu Haller, a parte aug. confess. judele regescu alu Rupei, sî a parte unitariorum Stef. Palfi, se esa in faci'a locului sî se impace lucrulu dupa dereptate. Dupa ce sî despre padurea orasiului a ajunsu la urechiele M. sale,

cà pop'a catolicu o folosesce singuru sî eschide pre predicatorii de alte confesiuni, ma inca a sî alungatu de acolo cara-le acestor'a, s'a decisu, cá numitii comisari se inderepte sî lucrulu acest'a,

Art. 24. A supr'a lui Stefanu Josîc'a se aude, cà decim'a posesiunei numite Szederjes, carea fostulu principe Georgiu Rakoci prein donatiune (o a datu) predicatoriului de acolo sî apoi intrega posesiunea conferindu-o unui boiariu cu numele Preda, panà ce boiariulu a fostu in vietia a suferitu pre predicatoriu in usulu decimei amentite; sî cu dereptulu acest'a descindiendu posesiunea aceea la mulierea boiariului, pre care a luatu-o apoi Josîc'a de muliere, nu s'a indestulitu cu dereptulu de mai in a-ante, cè a luatu dela predicatoriulu sî decim'a, carea nu a fostu cuprensa in donatiunea boiariului, a arestatu pre predicatoriu sî nu l'a lasatu panà ce a luatu dein mâna-i donatiunea. Pentru cari se decide in cosunantia cu resolutiunea M. Sale, cá pre 15 ale urmatoriei se esa a colo anumiti comisari, adeca Joane Betlen, Casparu Kornis, Joane Pál de Sedisior'a sî Andreiu Pálfi, cari se provedia lucrulu dupa dereptate.

1666 Sept. 18, adunare part. in Alb'a.

Art. 1. Spre contentarea Portei, tota port'a se platesca câte unu taleru imperiale. . . Tier'a Fogarasiului 200 de taleri, popii romani cari se afla sub episcopí'a romana 200 de taleri. (De popii altoru confesiuni nece aici nu se face amentire.)

1667 Jan. 5, adun. gen. in Osiorheliu.

Art. 7. Se decide intru urmarea Articliloru de mai in a-ante, cá intru cele trei serbatorie mari (sátoros innep) sî in dominece totu feliulu de omeni se inceteze dela lucru sub pepedepsa de 6 fl.

Art. 39. Fiendu cà remanerea patriei dupa Ddieu depende dela grati'a Portei sî acest'a dela platirea tributului, tota porta se de 15 taleri. (Apoi se numera portele, dupa municipia, cumu sî satele sî individii necuprensi in numerulu porteloru.) Intregu Maramuresiulu 4500 de taleri, tier'a Fogaras. 2000 de taleri. Popii sasesci 500 de taleri — Popii romanesci, a fora de celi dein Tier'a Fagarasiului, 500 de taleri, dein cari 100 cadu pre protopopii romanesci.

1667 Aprile 20, ad. gener. la Alb'a.

Art. 6. Tier'a avendu spese multe, se arunca dare noua, câte unu taleru de porta. . . Popii romanesci se dè 500 de taleri.

1668. Januariu 10, adun. gen. in Bistritia.

Art. 34. In locurele, unde popii seau docentii (oskola mester) au avutu decim'a seau quarta dein dîlele domnitoriului Georgiu Rakoci celu betranu, sî intru aceea ce-va persone private o au cuprensu, decim'a seau quart'a acesta se se restitua popiloru sî docentiloru respectivi, seau la personele eclesiastice cari se afla in diecés'a aceea, sî protopopulu diecesei se grigesca de lucrulu acest'a. Adeveratii pretendenti posesori (A' verus praetendens possessor etc.) sub pedepsa statorita in Articlu, se nu cuteze a scote de pre popii romani alta taxa, a fora de decim'a indatenata sî onorariulu cuvenitu loru.

1668 Juliu 15, adun. gener. in Jernotu.

Art. 32. Spre escontentarea Portei, pre anulu acest'a se promite dare 18 taleri de porta. . . Popii sasesci sî romanesci se dè câte 500 de taleri unii.

1670 Febr. 15, adun. gen. in Turd'a.

Art. 1. M. Sa a fostu despusu, cá predicatorii se capete quarta dein bucatele acele ale Turdaniloru, dein cari fisculu capetá decima. Acesta quarta nu s'a luatu dela predicatori nece atunci, candu fisculu a liertatu Turdaniloru dereptulu seu de a luá decima. Deci dereptulu de a luá quarta dein tote legumele (leguminák) dein cari fisculu capetá decima, se sustiene. etc.

Art. 3. Nobili vechi, ce au casa in Aniudu, suntu detori alature-a cu alalti Aniudani servitiulu eclesieloru de a colo sî celu pentru podulu de pietra; er' in cele ce se tienu de esîrea la oste voru dependo dela oficialii comitatului, cá sî in trecutu. Sî de cumu-va petrecundu eli in Aniudu care-va dein cusanii loru ar' comite vre unu escesu, se fia judecatu de primariulu opidului.

1670 Decembre 1, adun. gen. in Alb'a.

Art. 37. Edictulu 52 alu Aprobateloru contiene lege apriata despre santîrea domineceloru sî a serbatorieloru. Cè fiendu cà multi nu voliescu a scí de ea, oficialii se-i pedepsesca conformu Articlului.

1671 Nov. 25. adunare gen. in Alb'a.

Art. 6. Strainii, ce nu se tienu de vre-un'a dein cele 4 relegiuni recepte (a négy recepta religiokan kivül valo idegen nemzetek) de acì in colo se nu se pota nobilitá mai multu, de catu la recomendarea tierei intregi. Cu tote aceste celi nobilitati panà ací se remania nobili, inse mulierilé sî pruncii se-si-i aduca in tiera spre a locuí aici. Mosîe se nu pota tiené pre nece una cale, nece unii nece altii, cè cosangianulu seau vecinulu se-i pota scote sî dein mosîele acuprense panà aci, sî inca fora nece-unu procesu, numerandu-le numai sum'a ce au datu pentru mosîa, candu o au acuprensu. etc.

1675 Nov. 25, adunare gen. in Alb'a.

Art. 1. Articlii despre santîrea domineceloru sî a serbatorieloru sî de frecuentarea basereceloru se se oserveze pre totinde intru acesta patria; ma inca comun'a in tote dîlele in-ante de a esî la lucru se intre (in basereca) spre a participá la cultulu divinu, sî numai dupa terminarea acelui-a se vedia fia-care de lucrulu seu. Deci tieranulu, care fora mantuintia va impinge de trei ori dupa olalta in contr'a acestei legi, se fia pusu in caladaua sî tienutu a colo (unde? in caladaua sî cu ele in basereca?) panà candu spiritualulu va terminá predic'a sa de dominec'a.

1676 Novembre 21, adun. gen. in Alb'a.

Art. 19. Articlulu dein Aprobate, Partea III Ed. 5 1, sî Art. 1. dela 1675 despre santîrea domineceloru sî a celoru 3 serbatorie mari, si despre cercetarea basereceloru, se se tienia; intru asemene sî Articlii facuti in contr'a celoru, ce injura sî a celoru, ce blástema. De acest'a se grigesca vice-oficialii comitateloru sî a scauneloru sî se-si faca detorí'a fora nece una partenire, sub pedepsa de 24 floreni ung. Asemene sî judecii sî juratii satesci se veghieze a supr'a subordinatiloru sei, sî deca nu voru frecuentá baserec'a amesuratu Articlului, eli dein autoritatea sa se-i punia in caladaua; era deca primarii nu aru pleni acest'a, atunci proprietarii seau oficialii se-i punia pre eli. Acesta ordinatiune se intielege de tote natiunile dein patria.

1678 Aprile 19, adunare gen. in Fagarasiu.

Art. 3. Popiloru romani dein Transilvani'a (neintielegundu ací pre celi dein tier'a Fagarasiului) se impune urmatori'a contributiune, adeca: protopopii se dè câte unu fl., era popii câte 50 de bani. Episcopulu romanenescu se culega banii acesti-a fora scadere in termenu de 3 septemane. Dein sum'a adunata se se dè celoru dein Solnoculu interioru, deca voru tramete dupa ajutoriu, 120 fl. (Solnocanii, cumu arata Art. 2. s'au plansu, cà prein incortelàri de trupe straine s'au storsu de totu, sî au cerutu relasarea contributiunei de naturali; acest'a nu i-s'a datu, ce principele le-a promisu deintru alu seu 200 cubule de grâu, era tier'a ajutoriulu banescu dein Art. 3.)

1678 Juniu 2, adunare gen. in Alb'a.

(Se arunca contributiune 20 taleri de porta.) Art. 4. Natiunea secuiesca se dè 5000 de taleri, Maramuresiulu 4000, popii sasesci 500, popii romanesci 500. . . (De ali celoru alalte confesiuni nu este amentire nece ací.)

1678 Octobre 1, adunare gener. in Alb'a.

Art. 2. Grecii sî popii romanesci de aci in colo se nu se nobiliteze in patri'a acest'a sî sub neceunu pretestu se nu pota luá seau tiené bunure sî ereditàti. Era celi nobilitati panà aci, in diet'a mai de apropre se-sî produca armalile, sî deca aceste cercandu-se se voru incuvenientiá, atunci producentii se voru incorporá, era celi alalti voru remané dupa despusetiunea de atunci. Ce se tiene de bunurele sî ereditàtile castigate panà atunci, cosangianii, pretendentii celi adeverati seau vecinii se procedia intru reluarea loru dupa Art. dela 1671.

1679 Maiu 27, adun. gen. in Alb'a.

Art. 7. (Contributiune estraordinaria spre a platí interesuria-le dupa banii imprumutati pentru Porta). Fia-care porta se dè $3\frac{1}{2}$ taleri, . . . popii sasesci 100, celi romanesci 100. . .

1680 Januariu 12, ad. gen. in Sedisior'a.

Art. 3. S'a fostu decisu cá romanii, popii romanesci sî grecii la diet'a mai de apropre se-si produca privilegia-le spre restificare sî aprobare. Inse eli nu au facutu acest'a; deci privilegiale loru se nemicescu.

1680 Maiu 18, adun. gen. in Alb'a.

Art. 1. Staturele, dupa ce sî prein propusetiunile M. Sale li s'au atrasu atentiunea, marturisescu, cà Ddieu si in miediu-loculu certàriloru sale celoru meritate a aratatu tierci semne de indurarea sa facundu, cá tier'a acest'a prein grigea M. Sale se aiba parte de pacea dorita. Cu respectu la acest'a se decide, cá in tipu de multiamita Articli despre santîrea serbatorieloru sî despre celi, ce injura de sufletu (lelkezödökröl,) se se padiesca strinsu, sî toti oficiali locali sî prefectii dominialoru sub pedepsa grea se veghieze pentru departarea acelor'a, si eli se se conformeze aceloru Articli. La dein contra directoriulu sub amissione honoris et officii se nu lipsesca a face esecutiune ori in contr'a celui ce a pecatuitu, ori in contr'a celui, ce a trecutu cu vederea pecatulu.

Art. 2. Cuprendiendu asiá sî propusetiunile M. Sale, de ora ce esercitiulu relegiunei ortodocse (intielege calvine) in Brasiovu sî pana ací a fostu impreunatu cu multe greutàti, spre delaturarea acestor'a se decide, cá brasiovianii se dè unu locu bunu de basereca ortodocsiloru dein Boloni'a. Acest'a se o faca in termenu de 30 dîle dela espirarea acestei diete, in presenti'a lui Joane Nemes, Calimanu Mikes, Stefanu Miko sî a judelui regescu dein Sabiniu. Sî mai multu se nu-i conturbe in esercitiulu relegiunei. Intru aceea sî ortodocsi se nu intorca plata cuvenita popei spre altu cene-va, de câtu spre lipsele popei de relegiunea loru.

1682 Febr. 17, adunare gen. in Fagarasiu.

Art. 24. Staturele au observatu cu mare dorere de anima, cà spurcatele injurature, ce dupa meritu aducu judecat'a derepta a lui Ddieu sî spre publicu si spre privati, asiá s'au inmultîtu intre omenii de tota clas'a, in câtu multi se porta cá sî omeni cu totulu pierduti. De sî despre acest'a sî panà ací s'au scrisu multi Articli frumosi, totu-si fiendu cu potentia cá aceli Articli se se fia uitatu, acumu se reimprospata. Acesti Articli suntu: Aprob. Const. Part. III Tit. 47. Art. 22 sî Part. V Edict. 34; item Comp. Const. Part. III Tit. 14 Art. 1,2; sî Const. anni 1678 dandu ocasiune Turdani sî Const. totu dein 1678 Octobre Articlulu 15; — sî Constit. regni de 1680 Art. 1. — Totu una data se decide, cá acesti Articli se se republice sî padiesca de tote clasele cu acelu adausu, cà ce-ne se va mestecá in pecatu de aceste ori-, unde ar' cauta scapare (Aprobate Part. III Tit. 47 Art. 14 sî 15) nece se nu capete gratia, nece se pota traí cu altu feliu de refugiu, nece se-i prendia cene-va parte.

1683 Febr. 10, adunare gen. in Sedisor'a.

Art. 17. S'a fostu decisu prein Articlu, cá popii

romanesci se fia detori a prestá proprietariloru sei anumitu onorariu; inse multi deintre nobili s'au impedecatu intru folosirea acestui dereptu acusi pre una cale acusi pre alt'a. Deci se decide cá facia cu popii romanesci se se tienia legea scrisa in Aprobate Part. I Tit. 8 Art. 3 sî sub pedepsa articularia se nu fia liertatu nemenui a scurtá derepturele nobililoru nece prein repulsiune, nece pre alta cale. Ací se intielegu sî cantorii romanesci, cari suntu detori a prestá domniloru sei onorariu cuvenitu.

1683 Aprile 24, adun. gen. in Fagarasiu.

Art. 2. Spre refuirea sumei amentite (in Art. 1, unde se vorbesce de contragerea unui imprumutu fortiatu dela patriotii mai cu potere, ale caroru nume sunt insîrate in Articlu avendu se platesca unulu câte 50— 500 galbeni) neavendu alta potere se arunce dare 18 fl. de porta, . . . popii sasesci dein tier'a Bursei voru dá 100 de taleri, celi alalti 300; popii romanesci 300.

1686 Maiu 12, adunare generale in Sabiniu.

Art. 1. De sî sarcinele cele grele ale bietei tieri suntu pre ací se o impinga la perire totale, totu-si incredentiandu-ne in provedenti'a divina, pentru scaparea patriei aruncàmu pre anulu acesta contributiunea in modulu urmatoriu: pentru locurele, ce platescu dupa porte, 60 fl. de porta intielegundu ací sî ajutoriulu indatenatu pentru presidiari, . . . popii sasesci 4000 fl., popii romanesci 2000. (Omenii necomputati dupa porte aveáu se platesca câte 2 fl.)

1686 Aug. 12, adun. gener. in Sabiniu.

Art 1. (Se arunca contributiune estraordinaria, totu pre a. 1686 de fia-care porta 40 floreni.) Popii sasesci se platesca 1000, celi romanesci 1000 fl.

1687 Febr. 13, adun. gen. in Fagarasiu.

Art. 1. . . . Intru administrarea darei se se tienia daten'a de pană ací, asiá câtu celi ce au avutu datena a-si platí darea in bani buni, precumu universitatea (adeca: Sasimea,) Secuimea, popii sasesci sî celi romanesci, deregutorii fiscali sî opidele taxali, sî acumu se o dè in bani de celi buni; era darea Comitateloru, Grecii (negotiatori in Sabiniu mai alesu) se fia detori a o scaimbá diumetate cu bani buni, diumetate cu bani de câte 10 polture (potori.)

Art. 2. Spre coperirea imprumutului contrasu in estu anu . . . popii sasesci se dè 1000 fl., popii romanesci 1000 fl.

Art. 3. Spre multiumirea celoru, ce au imprumutatu tierei grânu sî ovesu . . . popii sasesci se dè 600 cubule de grânu si 800 cub. ovesu, celi romanecsi 100 de grânu sî 200 de ovesu.

Art. 10. . . Luandu in considerare cuvenientiosa cererea unoru posesori dein Trascàu sî nunciulu M. Sale despre aceea ascultandu-lu cu umilita sumisiune scotemu pentru totu de-a un'a dein numerulu porteloru dein comitatulu Turdei acele doue case, ce posesorii aceli-a au datu de parochía pentru pop'a sî mesterulu reformatu.

1687 Juliu 26, adun. gen. in Iernotu.

Art. 1. Pentru escontentarea Portei sî sustienerea presiedialoru se arunca dare 65 fl. de porta, . . . pre popii sasesci 4000 fl. pre celi romanesci 2000 fl. (nobilii cu una sesiune 2 fl. — Er' in Art. 3. era se oblega popii sasesci sî romanesci a respunde darea in bani buni.

(Va urmá.)

Corespondentie vechie si noue.

IV. (Fine.)

Mai am o intrebare forte modesta te sa fii atata de bunu si semi spui ca cine au aflatu litera s'au bsкѣ (βsкoлios) ų ca in Alfabetulu parintelui Chirila nu se afla? Te ai ocupatu 40 de ai cu limba; Io aflu in èa pe Ɛ = G celu vechiu latinescu ⊏A⌊⌊A, ⊏AIVς = Galla; Gaius selu intorcemu 90° spre stanga sî sa-i punemu I de desuptu pr. ⌊VNƐV, ⌊YNƐV + I = ⌊VN⊏II ⌊VNЏI; Cine lau alcatuitu? si candu ca nui litera slavena s'au mai bine disu Chirileana.[1])

Acumu dupa tóte cele premisa te rogu sa mi spuni in cugetu curatu, ca mai pote sustá tesea aceia bisara si necalita pe care au rostito fiertatu Petru Maior, cà noi am imprumutatu pe ѫ dela Slavi si ca literile chiriliane neau intunecatu limba neau impedecatu desvoltarea gramatecei si altele mai multe ca acestea [2])

Apoi litere mai urite de cumu sant cele latinesci sa fugi mancandu pamentulu de ele. Acestea de astadi sant rotundite, netedite prin maestrie. Asia catu daca le asemana ceneva cu originalulu nu le mai cunosci. [3])

In urma Dumnea ta dîci in prefatia Analecteloru Sѫrbii s'au Σερβλοι ar veni dela servus, caci Serbulu insemnedia incaltiaminte dara apoi Sorbi din Lusatia Serbini; Sѫpbs = So(n)erbi = Sorbi; Cósa = Corsa dela Κορη; Ciorsa; ciorsanescu.

In urma urmeloru te rogu cu tota inima, ca sa numi ei in nume de reu, ca io m'am sloboditu in discutiuni, care nu se tienea de obiectu cu atata mai vêrtosu, ca ci acuma ne videmu pentru intaia data pe teramulu acesta. [4])

Jo cugetu demi va ajuta bunulu Dumnedieu, ca se publicu unu articulu limbisticu si de mi va lungi Dumnedieu dîle si unu opu mai mare despre limba.

---

[1]) Cauta numai bene, si nu vei avé lipsa de mene.
[2]) Nu me mestecu in dispute contr'a mortiloru.
[3]) Tiene-te sarace alfabetu latinu, cà tiai datu de omu.
[4]) Pote si pentru ultim'a data; de almentrea, cele dein cetate fia liertate.

Jo-ti multiamescu pentru tote grauntiele cele de auru, care le ai aruncatu in agrulu limbei.

Spunu sinceru, ca io sa nu fie remasu nice o urma de limba dela stramosii nostri si totusi tiasiu fi demustratu (!) din starea limbi de astadi ca odiniora au dîsu rumanii кѫвѫnte кѫвente si acuma cuvințe; asia mѫne = mene = mine tѫne = tene = tine; dѫnte (diâmptî dela denctis) (gr. δακνω = δακν √ donct = dont = dentis) dente = dînte = gintje = ginke aceste doua furme din urma prin Banatu; gradѫnъ = grạdena = gradina; vѫnъ = vene = veneni = venei = vene = vine.

Primesce Rme domnile (sic) spicele aceste de grau curatu (!) totu cu aceia amore si caldura cu care am primițu si io opurile Dumii tale. [5]).

Frica mea cea mare-i ca eu candu voi esi in publicu nu voiu fi intielesu (6). Remanu etc.

de totu bine voitoriu Dr. V. G. prof. etc.

Nota. Nu amu scaimbatu nemica, nece amu adausu nece amu omisu, ci dupa potentia le amu publicatu tote cu cea mai rigorosa esactitate, si cumu se dîce diplomatice, pentrucá nu cumu-va scaimbandu etc. se se pierda dein neluare amente seau dein alte cause vre-unulu dein aceste spice de grau curatu; de nu cumu-va tipografulu si panà acumu va fi facutu preste voli'a nostra vre unu pecatu cá tota lumea. Ce amu mai avé de insemnatu, afora de notele subliniarie, la asta corespundentia geniale, le nabusîmu (cumu dîcu in tiera), seau le nadusîmu (cumu dîcu pre la noi, cu diferenti'a de una litera) in pen'a nostra si in calamariu, cá se nu esa afora pre chartia. De almentrea ceremu dela stimatii nostri lectori, se ne escuse, deca cumu va s'aru aflá cari-va, pre gustulu caror'a pote se nu fia fostu deplenu asta corespundentia, precumu nu ne a fostu nece noue; dar' interesulu causei literarie cerea ne — aparatu, se fimu pre câtu numai se pote nepartiali si cu ceva sacrificiu.

---

[5]) Termometrulu acelei caldure, dorere! nu ne e cunoscutu; dar' presupunemu bucurosi, cà a fostu celu pucinu Reaumur 80-o.

[6]) Dicu si noi ne tememu, de nu ne tiene loculu; ci curagiu! audaces fortuna juvat.

NOTITIE DIVERSE.

— In Convorbirile literare nr. 11 dein 1 Aug. a. c. se incepe unu Articlu filologicu-poeticu-esteticu prea interesante, sub titlu Dictionaru Grotescu. Interesulu se adauge si prein acea, cà articlulu e scrisu de una celebritate romana poetica, si mai cà amu poté dîce si politica, — dar' nu si filologica. De acea vai si de spatele bietiloru filologi si gramatisti romani, cari dupa autoriulu acestui dictiunariu grotescu toti suntu pedanti, forà gustu etc.

Panà acì Dictionáriulu stà dein 16 vorbe si terminatiuni, si adeca: Oncoare, Pudoare, Amoare; Amare. Beleţe. — ciune, — tiune, — tione. Ei bine! Inimici. — minte. Lacrimioare. Poesii nuoi. Redaptor. Rumân; — si Vergura.

De esemplu.

Pedantii, dupa dumea lui, au facutu dein honor latinescu, romanesce onoare femininu, in cuntr'a totoru limbeloru latine romane, care l'au facutu masculinu, — si asia pedantii romani au degràdatu acestu nobile semtiu barbatescu la conditiune mulieresca.

Eta vorbele dumea-lui:

„Era deci foarte logic si foarte natural ca și Romanulu sa ḑica Onoru; anse nu, căci pedantii au gasitu de cuviința . . . gramaticala, a schimba secsulu acestui sentimentu de demnitate energica, ai da o natura muieratica, alu infașa in poale lungi, si alu boteza onoare;" etc. Ce sacrilegiu dein partea pedantiloru gramaticali si forà semtiu de onoru!

Galantaria la una parte. Crede ore dn. marele poetu inseriositate, cà numai barbatii, er' nu si sexulu femininu, are onoru seau onore? Seau pote cà sia uitatu, — nam bonus quoque quandoque dormitatu Homerus; macaru cà chiaru cá poetu nu se cadea se uite, si cu atâtu mai pucinu cá poetu bunu, si de bunu gustu.

Noi inse, cari nece nu suntemu poeti, — si cu noi credemu, cà toti omenii de onore, suntemu de parere, cà onorulu pote se fia exclusivu numai barbatescu intru unu dictiunariu grotescu, — dar' semtîmentulu espresu prein vorb'a onore este comune si sexului femininu, cá si celui barbatescu.

Dumea lui face mai in colo calambururi pre totu pasulu, forà de a fi totu de un'a de bunu gustu, precumu: beletia si belitu; — amoare si miroasa a moare; — inimici si inimi mici; — pudoare si (nu o spune, ci se pricepe), minte si mincinosi etc.; tote in prosa si in viersuri, in cari afora de gustulu esteticu esceleza si sublimitatea si ingeniositatea.

Latinii aveau unu proverbiu vechiu: Sutor, ne ultra crepidam. Va se dîca: poetulu remania poetu; si se nu creda, cà deca a scrisu vre una data una vodevila burlesca, numai de câtu e si unu Homeru, Dante, Voltaire etc.

— Adunarea generale a' Asociatiunei romane trne s'a tienutu in estu anu in Soncut'a-mare in 10-11 aug. despre care voru referí diuaria-le politice mai pre largu.

— Si adunarea Societatei Academice romane, e convocata pre $^{1}/_{13}$ aug. a. c. la Bucuresci.

— Nr. XXVIII. va aparé in 15 Sept. ve. chiu a.c.

Editoriu: T. CIPARIU. Imprimeri'a SAM. FILTSCH *(W. Krafft)* in Sabiniu.